

Inspectie voor de Sanctietoepassing
Ministerie van Justitie

PI Rijnmond locatie de Schie

Inspectierapport

Doorlichting

PI Rijnmond locatie de Schie

Inspectierapport

Doorlichting

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Samenvatting	8
1 Inleiding	14
1.1 Aanleiding en doel	15
1.2 Reikwijdte van de doorlichting	15
1.3 Toetsingskader	15
1.4 Opzet	16
1.5 Objectbeschrijving	17
1.6 Recent onderzoek	18
1.7 Leeswijzer	19
2 Rechtspositie gedetineerden	20
2.1 Rechtmatige insluiting	21
2.2 Huisregels en introductie	22
2.3 Activiteitenprogramma	23
2.4 Accommodatie	25
2.5 Voeding en winkel	26
2.6 Maatschappelijk contact	28
2.7 Toegang tot zorg	29
2.8 Disciplinaire straffen en maatregelen	31
2.9 Klachtafhandeling	32
2.10 Conclusie	34
3 Omgang met gedetineerden	36
3.1 Screening	37
3.2 Bejegening	38
3.3 Rapportage en documentatie	40
3.4 Conclusie	41
4 Interne veiligheid	42
4.1 Preventie en beheersing van calamiteiten	43
4.2 Agressiebeheersing	44
4.3 Drugsontmoediging	46
4.4 Conclusie	48
5 Maatschappijbeveiliging	50
5.1 Beveiligingsvoorzieningen en -toezicht	51
5.2 Toekenning verlof	53
5.3 Voorwaardelijke invrijheidstelling	54
5.4 Conclusie	55

6	Maatschappelijke reïntegratie	56
6.1	Vorbereiding nazorg	57
6.2	Reïntegratietrajecten	58
6.3	Conclusie	62
7	Organisatieaspecten	62
7.1	Personeelsmanagement	63
7.2	Communicatie	65
7.3	Integriteit	66
7.4	Conclusie	68
8	Slotbeschouwing	68
	Bijlage 1. Aanbevelingen	72
	Bijlage 2. Afkortingen	76
	Bijlage 3. Bronnen	78
	Bijlage 4. Inspectieprogramma	80
	Bijlage 5. Geografische ligging locatie	82

Voorwoord

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) heeft in september 2009 een doorlichting uitgevoerd bij de PI Rijnmond, locatie De Schie te Rotterdam. In dit rapport wordt verslag gedaan van deze doorlichting.

De Inspectie komt tot de algemene conclusie dat de locatie op de verschillende onderzochte terreinen redelijk goed presteert, maar dat er te weinig systematische aandacht is voor evaluatie en verbetering.

Ten vervolge op eerder onderzoek van de Arbeidsinspectie signaleert de ISt ook dat belasting en belastbaarheid van medewerkers niet altijd met elkaar in evenwicht zijn.

Zoals gebruikelijk in ISt-rapporten wordt aan de bevindingen een aantal aanbevelingen tot verbetering verbonden.

Daarnaast vermeldt de ISt dat de korte doorlooptijd van de behandeling van klachten als een goed voorbeeld kan dienen voor de commissies van toezicht van andere inrichtingen.

W.F.G. Meurs
hoofdinspecteur

Samenvatting

De ISt heeft in september 2009 locatie De Schie, onderdeel van PI Rijnmond doorgeïllustreerd op basis van het toetsingskader voor het gevangeniswezen van augustus 2009.

Het doel van de doorlichting is vast te stellen hoe het in PI De Schie is gesteld met de rechtspositie van gedetineerden, de omgang met gedetineerden, de interne veiligheid, de maatschappijbeveiliging, de maatschappelijke reïntegratie en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie. De ISt beschouwt daarbij de drie dimensies beleid, uitvoering en borging.

Het algemene beeld dat uit de doorlichting naar voren komt is dat de locatie op de verschillende onderzochte terreinen redelijk goed presteert, maar dat er te weinig systematische aandacht is voor evaluatie en verbetering. Daarnaast komen in dit onderzoek signalen naar voren dat belasting en belastbaarheid van medewerkers niet altijd met elkaar in evenwicht zijn, en dat de nadruk die in de inrichtingen gelegd wordt op decentrale sturing een belemmering vormt voor een efficiënte inzet van middelen.

Rechtspositie gedetineerden

Met de rechtspositie van gedetineerden die in De Schie verblijven gaat het overwegend goed. Op een aantal punten kan de inrichting zich verbeteren. De Inspectie vindt dat er onvoldoende waarborgen zijn dat ook gedetineerden die de Nederlandse taal niet beheersen goed geïnformeerd worden, omdat samenvattingen van de huisregels in vreemde talen (nog) ontbreken. Het dagprogramma van de afdelingen van beperkte gemeenschap voldoet niet aan de norm dat er structureel 43 uur activiteitenprogramma per week geboden moet worden. In het algemeen vindt de Inspectie dat de inrichting te weinig systematisch informatie verzamelt over onderwerpen die de rechtspositie van gedetineerden betreffen, en daarom weinig impulsen krijgt voor verdere verbetering.

De Inspectie beschouwt de manier waarop de commissie van toezicht een voortvarende behandeling van klachten van gedetineerden heeft georganiseerd als een voorbeeld voor andere inrichtingen.

Omgang met gedetineerden

Gedetineerden worden overwegend respectvol bejegend. De screeningsactiviteiten bij binnenkomst vinden nog onvoldoende op elkaar afgestemd plaats, waardoor verschillende functionarissen gedetineerden mogelijk met gelijksoortige vragen benaderen, en er ook lacunes kunnen ontstaan in het proces van informatie-inwinning. De inrichting hanteert geen expliciete bejegeningvisie, maar aan de wijze waarop het dagprogramma georganiseerd is en personeel wordt ingezet, valt af te leiden dat de medewerkers van de inrichting gedetineerden zo weinig mogelijk in hun bewegingsvrijheid

willen beperken, en hen zoveel mogelijk ruimte willen laten om hun eigen leven te leiden, alleen of samen met anderen. Problemen die daaruit voortvloeien worden zoveel mogelijk ad hoc en op het niveau van de uitvoering opgelost. De Inspectie wijst erop dat op inrichtingsniveau dit uitgangspunt van leven en laten leven kan botsen met het streven om individuele detentietrajecten meer planmatig vorm te geven, en met het streven naar een efficiëntere doelgerichte inzet van mensen en middelen. De systemen en procedures om tot een goed beschreven besluitvorming over, begeleiding van en rapportage over gedetineerden te komen zijn aanwezig. Op veel afdelingen moet er nog hard aan getrokken worden om daarin een betere kwaliteit te realiseren. Aanpassingen en verbeteringacties worden op alle niveaus vooral ad hoc en naar aanleiding van incidenten gerealiseerd. Er wordt te weinig systematisch informatie verzameld, om planmatig en doelgericht aan verbetering te kunnen werken.

Interne veiligheid

De inrichting beschikt over beleid en instrumenten om calamiteiten te voorkomen en beheersen, waaronder het risico van geweld en agressie van gedetineerden en invoer, handel en gebruik van drugs en de gevolgen daarvan. Dat beleid is niet goed onderhouden en goed vastgelegd. Daardoor krijgt de naleving van de regels die eruit voortvloeien onvoldoende aandacht. Er is onvoldoende systematisch georganiseerd toezicht op de naleving. De inrichting schiet tekort in het planmatig en met volharding werken aan het bereiken van concrete doelstellingen op het terrein van de interne veiligheid.

Maatschappijbeveiliging

De individuele procedures over toekenning van verlof en voorwaardelijke invrijheidstelling, die moeten bijdragen aan de maatschappelijke veiligheid worden zorgvuldig gehanteerd. Dat geldt in veel mindere mate voor het systeem van beveiligingsvoorzieningen en de wijze waarop het toezicht is georganiseerd. Als er zich een ernstig incident als een bijna-ontsnapping voordoet, is iedereen wel weer even alert. Maar de naleving van instructies en stipte uitvoering van taken is onvoldoende geborgd. Er wordt onvoldoende op toegezien, en een systematische bespreking van veiligheidsaspecten in het werkoverleg vindt onvoldoende plaats. Daarom heeft de Inspectie de inrichting aanbevolen om het hele beveiligingssysteem nog eens grondig te evalueren.

Maatschappelijke reïntegratie

De Schie zet zowel medewerkers maatschappelijke dienstverlening als trajectbegeleiders in om de reïntegratie van gedetineerden te bevorderen. Beide groepen functionarissen hebben nog geen duidelijk uitgekristalli-

seerde functie in dat proces, waardoor ze veel problemen ervaren bij de uitvoering van hun taken, die ook afbreuk doen aan het mogelijk resultaat van hun inspanning. Een deel van die problemen lossen ze op door samenwerking en afstemming te zoeken met andere functionarissen in de inrichting. De problemen in het samenspel met het veiligheidshuis over het delen en verstrekken van informatie, en in het samenspel met de reclasering over het tijdig leveren van interventies in het kader van individuele trajecten kunnen ze niet op eigen kracht oplossen. Succesvolle reïntegratie is afhankelijk van veel factoren, waarop vanuit de inrichting nauwelijks invloed kan worden uitgeoefend. Het feit dat ook in Rotterdam, waar ketensamenwerking zo centraal in het beleid staat en waar de wieg van de TR-aanpak staat, die samenwerking in de keten nog zo gebrekkig functioneert, moet aanleiding zijn voor extra inspanningen op het strategische en het beleidsniveau. De Inspectie oordeelt kritisch over wijze waarop De Schie gegevens verzamelt en analyseert over het reïntegratietraject van gedetineerden.

Organisatieaspecten

Binnen de inrichting werken functionarissen van allerlei geledingen overwegend effectief en in goede harmonie met elkaar samen. Ze voelen zich daarbij gesteund door hun leidinggevend. Ook de communicatie is in beginsel goed georganiseerd, waardoor de medewerkers altijd kunnen beschikken over informatie die voor de uitvoering van hun taken van belang is.

Minder goed is de organisatie ingesteld op het slagvaardig omgaan met de eisen die vanuit de buitenwereld, en met name DJI, gesteld worden. Op de veranderende eisen en opdrachten met betrekking tot verhoogd veiligheidsbewustzijn, de reïntegratieopdracht, de efficiencydoelstelling die tot meer programma voor gedetineerden met minder personeel moeten leiden, wordt net zo gereageerd als op de incidenten en gebeurtenissen van binnen uit, die aanleiding zijn om ad hoc aanpassingen te plegen en veranderingen in procedures te brengen. Dat gebeurt te weinig planmatig en systematisch en met te weinig gevoel voor de urgentie.

Hieronder staan de belangrijkste aanbevelingen. Zie bijlage 1 voor een overzicht van alle aanbevelingen.

Aanbevelingen

In het algemeen beveelt de Ist beveelt de locatie vooral aan om meer systematisch gegevens te verzamelen over het gevoerde beleid, die gegevens te gebruiken voor onderzoek en analyse en voor het inzetten van verbeteracties. Daarnaast zijn vooral de volgende aanbevelingen van belang.

- Evalueer het dagprogramma en de personeelsinzet en verruim het dagprogramma voor de afdelingen met een regime van beperkte gemeenschap tot tenminste 43 uur activiteiten per week.
- Overleg in samenspraak met de leverancier en de gedetineerden in hoeverre het aanbod van voeding kan worden aangepast om dagelijkse verspilling tegen te gaan.
- Realiseer dat gedetineerden kunnen telefoneren met hun advocaat zonder dat dit gesprek wordt opgenomen.
- Zorg ervoor dat dagprogramma en personeelsinzet gebaseerd worden op een geëxpliciteerde en gedeelde bejegeningvisie en evalueer in hoeverre deze in praktijk wordt gebracht.
- Evalueer het proces rond ontwikkeling, implementatie, uitvoering en verbetering van het veiligheidsbeleid.
- Betrek de signalen die naar voren zijn gekomen over de werkdruk in het onderzoek over psychosociale stress van de Arbeids Inspectie bij de vormgeving van het dagprogramma en de postenbezetting.
- Voorkom het uitvallen van het werkoverleg, monitor deelname, agenda en kwaliteit, en pak problemen die het functioneren van het werkoverleg belemmeren aan.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit onder meer door penitentiaire inrichtingen met een zekere regelmaat op hun functioneren te beoordelen. De PI Rijnmond locatie De Schie (kortweg PI De Schie) is een gesloten inrichting. De ISt heeft locatie De Schie nog niet eerder doorgelicht.

Doel

Het doel van de doorlichting is te bezien hoe het in locatie De Schie is gesteld met de rechtspositie van en de omgang met gedetineerden, de veiligheid, de reïntegratieactiviteiten en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie. Aan de hand van haar oordeel doet de ISt verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen.

1.2 Reikwijdte van de doorlichting

De doorlichting beperkt zich tot de locatie De Schie. Locatie De Schie vormt in de huidige organisatiestructuur van het gevangeniswezen samen met de locaties De IJssel, De Stadsgevangenis en De Noordsingel het cluster PI Rijnmond.

1.3 Toetsingskader

Voor de doorlichting van PI De Schie heeft de ISt het standaardtoetsingskader voor het gevangeniswezen gebruikt. Dit toetsingskader is gebaseerd op (inter)nationale wet- en regelgeving.¹

Het toetsingskader omvat de aspecten:

- rechtspositie gedetineerden;
- omgang met gedetineerden;
- interne veiligheid;
- maatschappijbeveiliging
- maatschappelijke reïntegratie
- organisatie.

---

¹ Het betreft internationale verdragen, gedragsregels, wetgeving, maatregelen, ministeriële regelingen, circulaire en aanwijzingen die van toepassing zijn op de tenuitvoerlegging van detentie. Zie voor het volledige toetsingskader de ISt website (www.inspectiesanctietoepassing.nl), waar het als bijlage bij het inspectierapport is gevoegd.

Deze aspecten geven, in samenhang, een goed beeld van de stand (en gang) van zaken in een penitentiaire inrichting.

Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria. De ISt komt aan de hand van die criteria tot een oordeel op de drie dimensies beleid, uitvoering en borging:

- Bij de dimensie beleid beziet de ISt of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (vastgelegd) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving.
- Bij de dimensie uitvoering stelt de ISt vast in hoeverre de uitvoering voldoet.
- Bij de dimensie borging gaat de ISt na in hoeverre op handelniveau de toepassing van het beleid is zeker gesteld en in hoeverre de p.i. het beleid periodiek evalueert op effectiviteit en zonodig bijstelt.

De ISt formuleert haar oordeel in de volgende vier waarderungen:

- voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet aan de relevante normen en verwachtingen.

1.4 Opzet

Methode

Bij een doorlichting verzamelt de ISt feitelijke gegevens door documentonderzoek, observaties in de p.i. en interviews met betrokkenen bij de inrichting. Het standaardtoetsingskader vormt het uitgangspunt van de doorlichting. Dit toetsingskader is uitgewerkt in een aantal gestructureerde vragen- en checklijsten. Op grond van vooraf door de p.i. verstrekte documentatie stelt de ISt eventueel aanvullende informatievragen op. De ISt zet alle verzamelde gegevens af tegen de criteria uit het toetsingskader en komt zo tot een oordeel over het beleid, de uitvoering en de borging (zie 1.3).

De doorlichting van PI De Schie is uitgevoerd door drie inspecteurs in een periode van drie dagen. Zie Bijlage 4 voor het volledige inspectieprogramma van de doorlichting.

Tijdpad

Op 22 juli 2009 heeft de ISt de doorlichting aangekondigd. De doorlichting is op 15, 16 en 17 september 2009 uitgevoerd. De locatiedirecteur heeft op 19

oktober 2009 de conceptversie van het inspectierapport voorgelegd gekregen voor wederhoor op de feitelijke bevindingen. De Ist heeft de wederhoorreactie op 30 oktober 2009 ontvangen. Op 16 november 2009 heeft de hoofdinspecteur het inspectierapport vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Justitie.

1.5 Objectbeschrijving

PI De Schie, gelegen aan de gelijknamige rivier in Rotterdam is in 1989 in gebruik genomen. Het gebouw kent een langwerpige rechthoekige vorm en het is fel oranje gekleurd. De muur om het gebouw heen valt hierdoor niet op. Ook de hoofdingang is onopvallend in het geheel. PI De Schie is gebouwd om twee binnenhoven waar ook de cellen op uitzien. Het ene binnenhof fungeert als sportplaats en het andere als luchtplaats. Op de luchtplaats staat een grote afgeschermd witte bol die dienstdeed als luchtkooi voor gevangenen van de voormalige terroristenafdeling.

De inrichting heeft een bestemming als huis van bewaring met een verhoogd beveiligingsniveau en gevangenis voor volwassen mannen. In totaal zijn er 254 cellen (zie voor een volledig overzicht van afdelingen en bestemmingen de tabel 1 hieronder)

Tabel 1. Capaciteit en bestemmingen PI De Schie

Bestemming	Afdeling	Cellen	Plaatsen	Mpc cellen	
				Aantal	Percentage
Gevangenis	A	48	54	6	12,5 %
Hvb	B	72	74	2	1,5 %
Hvb	C	48	48		
Hvb	D	72	96	24	33%
Bgg	TA	7	7		
Laa	TA	7	7		
<i>Totaal</i>		<i>254</i>	<i>286</i>	<i>32</i>	<i>12,5%</i>

De PI kent een aantal gespecialiseerde afdelingen. Formeel heeft de Schie nog een afdeling voor overtuigingsdaders (terroristenafdeling). Tijdelijk is daar een afdeling voor beperkt gemeenschapsgeschikten (bgg) en een landelijke afzonderingsafdeling (laa) gehuisvest. Omdat de laatste een landelijke bestemming kent, kunnen hier ook vrouwen en jeugdigen verblijven.

Gedetinerden op de landelijke afzonderingsafdeling verblijven maximaal veertien dagen (éénmalig te verlengen met nogmaals veertien dagen) op

deze afdeling. De verantwoordelijkheid voor hun verblijf op de laa wordt gedragen door de plaatsende inrichting. Gedetineerden op deze afdeling hebben een individueel regime.

Het verblijf van de gedetineerden op de bgg wordt periodiek in een landelijke commissie geëvalueerd. Ook deze gedetineerden hebben een individueel regime. De mate waarin gedetineerden mogen deelnemen aan groepsactiviteiten is afhankelijk van het klimaat op de afdeling en de draagkracht van de gedetineerden die er verblijven.

Op de C afdeling plaatst de inrichting gedetineerden die extra zorg en aandacht nodig hebben, een zogeheten bijzondere zorg (bza) en meerzorg afdeling.

1.6 Recent onderzoek

In 2005 verrichtte de Ist een themaonderzoek geweldbeheersing waarbij zij ook een inspectiebezoek bracht aan de PI De Schie. Aan PI De Schie werd specifiek aanbevolen om te bezien of het sporten waar in 2005 de geweldsincidenten opvielen extra preventieve maatregelen vergt. Bovendien werd aanbevolen om een vorm van toezicht te creëren in de toezichtloze situatie zoals de recreatieruimtes.

In 2006 bezocht de Ist de inrichting voor het themaonderzoek praktijk Penitentiair Programma (PP) en in 2008 voor het vervolgonderzoek PP. De algemene conclusie van het vervolgonderzoek was onder meer dat een groot deel van de gedetineerden geen toegang had tot een TR-traject als gevolg van het niet voldoen aan de TR-criteria of trage planvorming. De gestandaardiseerde sanctieregel ten aanzien van druggebruik door gedetineerden verdiende volgens de Ist herijking in het licht van het streven naar maatwerk vanuit de TR-visie. Het rapport bevatte geen specifieke aanbevelingen voor De Schie.

In 2007 bezocht de Ist De Schie in het kader van het themaonderzoek nachtveiligheid gevangeniswezen. In dat onderzoek werd vastgesteld dat er 's nachts wordt gewerkt zoals het beleid dat voorschrijft. Het onderzoek bevatte geen specifieke aanbevelingen voor De Schie.

De Ist bezocht de inrichting nogmaals in 2008 voor het themaonderzoek arrestanten. De betrokken inrichtingen werd aanbevolen om arrestanten bij binnenkomst niet rechtstreeks op een mpc te plaatsen en om na te gaan in hoeverre het aan arrestanten geboden regime voldoet aan de eisen van een regime van algehele gemeenschap. Het rapport bevatte geen specifieke aanbevelingen voor De Schie.

De Arbeidsinspectie (AI) heeft in 2007 onderzoek uitgevoerd in De Schie naar stress door psychosociale arbeidsbelasting. Geconstateerd werd dat 60

procent van de medewerkers regelmatig of structureel stress ervaren in of door het werk. Voor 15 procent is dat structureel. De stress wordt toegeschreven aan het feit dat er onvoldoende pauzes en snipperdagen zijn, aan afwijkende werktijden en aan de zwaarte van het werk. De AI vond dat er maatregelen genomen moeten worden op het terrein van de genoemde werkdrukbronnen.

Omdat agressie- en geweldsincidenten vaak niet gemeld worden en daders van agressie niet altijd worden aangepakt, achtte de AI intensivering van het gevoerde beleid noodzakelijk.

De European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment van de Raad van Europa (CPT) formuleerde in 2007 naar aanleiding van haar bezoek aan de afdeling voor overtuigingsdaders van De Schie een aantal aanbevelingen voor die afdeling. De CPT gaf aan dat plaatsing op deze afdeling altijd gebaseerd moet zijn op een grondige risico-analyse, die regelmatig herzien wordt. De CPT gaf ook aan dat het verblijf op deze afdelingen geen trekken mag krijgen van een plaatsing in afzondering. De CPT vond ook dat de veiligheidsmaatregelen rond contacten met advocaten en andere gedetineerden en moesten worden herzien, dat medisch onderzoek van gedetineerden van die afdeling buiten het zicht en buiten gehoorsafstand van bewakingspersoneel moest plaatsvinden en dat gebruik van handboeien bij medische onderzoeken buiten de cel moest worden beëindigd. Omdat deze afdeling buiten gebruik is, heeft de ISt niet kunnen nagaan of aan die aanbevelingen gevolg gegeven is.

1.7 Leeswijzer

De navolgende hoofdstukken behandelen elk een aspect uit het toetsingskader. Elke paragraaf opent met de standaardomschrijving van het toegepaste criterium uit het toetsingskader. Hierop volgen de bevindingen, het oordeel en eventuele aanbevelingen. Elk hoofdstuk besluit met een conclusie. Het laatste hoofdstuk geeft een slotbeschouwing over het geheel van bevindingen.

2

Rechtspositie gedetineerden

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een negental criteria uit het toetsingka-der in op de vraag hoe het gesteld is met de rechtspositie van de gedetineer-den in locatie De Schie. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie of de rechten van gedetineerden zijn gewaarborgd zoals die in (inter)nationale regelgeving zijn vastgelegd

2.1 Rechtmatige insluiting

Criterium

Gedetineerden dienen op basis van een rechtmatige titel te worden ingesloten. Het is daarom zaak dat een inrichting alle documenten rondom insluiting en identiteit goed controleert en vastlegt in het gedetineerden-dossier. Daartoe heeft de sectordirecteur gevangeniswezen in oktober 2006 een fatteringsregeling bevolkingsadministratie vastgesteld die bij het insluitingsproces moet worden toegepast.

Bevindingen

De werkwijzen en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de bevolkingsadministratie van de PI De Schie zijn vastgelegd in procesbe-schrijvingen die voldoen aan de landelijke voorschriften. In 2007 zijn de werkzaamheden van de bevolkingsadministratie door een team van de DJI geaudit en positief beoordeeld. In een overleg tussen het hoofd van de afdeling en de eerste medewerker vindt overleg plaats over de werkzaamhe-den. Eventuele wijzigingen in de procedure voert de eerste medewerker van de bevolkingsadministratie door als men er in de praktijk achter komt dat de werkwijze niet meer voldoet. Om de rechtmatigheid van de insluiting van gedetineerden te verifiëren, fatteren de eerste medewerker of het afdelingshoofd de informatie die de medewerker BVA heeft ingevoerd. Bovendien controleert de directie bijna wekelijks 5% van de insluitingsdo-cumenten. Deze steekproefsgewijze controle wordt vastgelegd in het dossier.

Oordeel

Op het criterium rechtmatige insluiting voldoen het beleid en de uitvoe-ring. De borging voldoet overwegend, maar niet volledig. Op de uitvoe-ringspraktijk vindt weliswaar controle plaats, maar het werkproces van de bevolkingsadministratie wordt niet periodiek in zijn geheel geëvalueerd.

2.2 Huisregels en introductie

Criterion

Iedere gedetineerde moet bij binnenkomst in een inrichting zoveel mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal op de hoogte worden gesteld van zijn rechten en plichten. Daarbij moet hem expliciet duidelijk gemaakt worden hoe hij zich kan beklagen. Om die reden is de directeur van een inrichting (wettelijk) verplicht om huisregels voor de inrichting vast te stellen. De inhoud en structuur van deze huisregels moet aansluiten bij het door de minister van Justitie vastgestelde model huisregels penitentiaire inrichtingen.² Daarnaast acht de IST het van belang dat met iedere (op een afdeling) inkomende gedetineerde door medewerkers van de inrichting een intakegesprek wordt gehouden met onder andere uitleg over de interne gang van zaken.

Bevindingen

Bij binnenkomst krijgen gedetineerden een map met daarin informatie over hun rechten en plichten tijdens detentie. Elk regime kent haar eigen huisregels. De huisregels stemmen overeen met het model huisregels penitentiaire inrichtingen, maar ze zijn niet actueel en de benaming ervan voor de verschillende afdelingen is niet uniform. De volledige huisregels zijn alleen in de Nederlandse taal beschikbaar. Op iedere cel ligt een uittreksel van de huisregels. De volledige huisregels liggen ter inzage in de teamkamer en de bibliotheek. De inrichting beschikt niet over vertalingen van huisregels in vreemde talen, maar heeft opdracht gegeven tot het maken van Engelse, Duitse, Franse, Spaanse, Arabische en Turkse vertalingen. Piw'ers proberen nieuw binnengekomen gedetineerden op doorde-weekse dagen binnen 24 uur te spreken voor een intake waarin ze gedetineerden ook wegwijs maken. Geïnterviewde gedetineerden gaven aan dat zij over het algemeen tevreden zijn over de wijze waarop ze bij binnenkomst zijn voorgelicht over de gang van zaken in de inrichting. De IST heeft inzage gehad in TULP selectie waarin piw'ers intakegesprekken registreren in een format. Hieruit blijkt dat er in de meeste, maar niet in alle gevallen een intakegesprek is geregistreerd. Piw'ers spreken elkaar er wel eens op aan als een intakegesprek nog niet is gehouden. Piw'ers geven eventuele bijzonderheden, zoals behoefte aan speciale zorg, door aan de betreffende afdelingen. Piw'ers bespreken de werkwijze rondom de introductie van een gedetineerde als ze op onduidelijkheden in de regels van de inrichting stuiten. Het is voor PI De Schie niet gebruikelijk om het introductieproces

---

² De minister van Justitie heeft het 22 Model huisregels penitentiaire inrichtingen vastgesteld bij de invoering van de Pbw in 1998. Het model vormt de standaard voor de per inrichting door de directeur vast te stellen huisregels.

door de directeur vast te stellen huisregels. Inclusief de onderwerpen in de intake, met enige regelmaat te evalueren.

Oordeel

Het beleid in de PI De Schie op het criterium huisregels en introductie voldoet overwegend maar niet volledig omdat de inrichting niet over actuele meertalige huisregels beschikt. De uitvoering voldoet overwegend omdat op iedere cel een uittreksel van de huisregels aanwezig en doorgaans krijgen gedetineerden binnen 24 uur een inkomstengesprek. Of het ook daadwerkelijk voor iedere gedetineerde gebeurt, is niet met zekerheid te stellen omdat de controle hierop beperkt is. De intakeprocedure wordt bovendien niet periodiek geëvalueerd.

Aanbevelingen

- Actualiseer de huisregels op jaarlijkse basis, breng uniformiteit aan in de benaming en draag zorg voor een vertaling van de huisregels (of een uittreksel daarvan) tenminste in het Engels en in een aantal gangbare talen.
- Draag zorg voor borging van het houden van intakegesprekken en evalueer met enige regelmaat het werkproces rondom de introductie van gedetineerden in de regels van de inrichting inclusief de intakegesprekken.

2.3 Activiteitenprogramma

Criterium

Gedetineerden hebben wettelijk recht op een aantal regimesactiviteiten, zoals dagelijks een uur luchten, minimaal tweemaal per week drie kwartier sport, wekelijks bibliotheekbezoek, onderwijs en recreatie (minimaal zes uur per week waarbij tenminste twee blokken van twee uur aaneengesloten). Gedetineerden in een regime van beperkte gemeenschap (o.a. regulier huis van bewaring) dienen wekelijks minimaal gedurende 43 uur activiteiten te krijgen aangeboden. Veroordeelden tot een gevangenisstraf met een regime van algehele gemeenschap hebben recht op een programma met een wekelijks verblijf van minstens 59 uur buiten de cel en met 45 uur activiteiten. Aan gedetineerden die een cel delen biedt de inrichting zo mogelijk een wisselrooster aan.

Bevindingen

Het regimesactiviteitenprogramma voor gedetineerden die in gevangenisafdeling met een regime van algehele gemeenschap verblijven, voldoet ruimschoots aan de norm van 45 uur activiteiten per week. In de overige

afdelingen voldoet het programma niet aan de norm van 43 uur die voor huizen van bewaring geldt. De vastgelegde dagprogramma's voor gedetineerden op de afdelingen B, C en D voldoen niet volledig aan deze norm, maar blijven daar 15 tot 25 % bij achter. Een belangrijke reden is dat de arbeid niet verspreid over vijf, maar over vier dagen wordt aangeboden, waardoor een gedetineerde maximaal 16 uur per week kan werken. Daarnaast zijn op grote afdelingen enkele geplande activiteiten maar voor de helft van de gedetineerden toegankelijk. En in het weekend worden gedetineerden slechts 3 uur per 24 uur uitgesloten uit hun cel voor lucht of recreatie. In vergelijking met andere inrichtingen oordelen de gedetineerden in de gedetineerdensurvey kritischer over het dagprogramma. Ze vinden het leven in de inrichting eentonig en vervelen zich vooral in het weekend. Gedetineerden kunnen niet altijd aan alle activiteiten waarop ze recht hebben deelnemen, omdat die soms gelijktijdig plaatsvinden. Dat speelt een rol bij gespreksgroepen die samenvallen met luchtmomenten en sportlessen. In beginsel hebben alle gedetineerden toegang tot het onderwijs, maar ze moeten daartoe wel zelf initiatief nemen. Ongeveer veertig procent van de gedetineerden maakt daarvan gebruik. De bibliotheek neemt door de omvang van de collectie en sfeer een bijzondere plaats in binnen het dagprogramma. De inrichting streeft naar invoering van nieuwe dagprogramma's en postenbezettingen, per 1 januari 2010, maar zal ook op die datum niet kunnen voldoen aan de norm van 43 uur die DJI hanteert.

Wanneer activiteiten uitvallen krijgen gedetineerden compensatie. Die compensatie bestaat uit extra recreatietijd, maar die tijd wordt niet altijd volledig gecompenseerd. De arbeid vindt bijna altijd doorgang, ook bij ziekte van een medewerker. Gedetineerden oordelen overwegend positief over de arbeidsmogelijkheden. Recent was het tekort aan opdrachten wél een oorzaak waardoor een arbeidszaal enige tijd niet benut kon worden, en de inrichting aan gedetineerden compensatie moest bieden. De wachttijd voor gedetineerden die willen deelnemen aan de arbeid bedraagt maximaal enkele weken.

Op de vrijdag vindt geen gedetineerdenarbeid plaats. Op die dag ligt het zwaartepunt op andere activiteiten zoals kerkdiensten en gespreksgroepen. Dat gaat gepaard met druk op de beschikbare ruimte, en soms tot beperking van de deelnemersaantallen.

De mogelijkheden voor gedetineerden om te sporten zijn tijdens het inspectieonderzoek beperkt, omdat beide sportzalen tegelijk verbouwd en aangepast werden. Mogelijkheden om de verbouwing van de sportzalen gescheiden uit te voeren waren er wel, de inrichting zag echter geen kans om de daarvoor noodzakelijke beveiligingsmedewerkers voor extra toezicht in te

zetten.

Oordeel

PI De Schie voldoet ten aanzien van het dagprogramma op alle drie de dimensies slechts in beperkte mate aan de normen. De inrichting slaagt er nu en in de nabije toekomst niet in om de DJI norm van 43 uur voor regimesactiviteiten te realiseren op de afdelingen met een regime van beperkte gemeenschap.

Een betere spreiding van activiteiten en personele bezetting over de dagen van de week lijkt noodzakelijk om het gedifferentieerde programma-aanbod en een aanvaardbaarder dagprogramma op de weekenddagen te garanderen. De inrichting toont zich niet flexibel om kansen te benutten waarmee verstoringen van het dagprogramma beperkt worden, zoals bij de verbouwing van de sportzalen.

Aanbevelingen

- Evalueer het dagprogramma en de personeelsinzet en verruim het dagprogramma voor de afdelingen met een regime van beperkte gemeenschap tot tenminste 43 uur activiteiten per week.

2.4 Accommodatie

Criterium

In ministeriële regelgeving staat gedetailleerd omschreven waaraan een cel moet voldoen. Sinds 2004 dient een inrichting, ingegeven door het toenmalige capaciteitstekort, ook de beschikking te hebben over een substantieel aantal meerpersoonscellen (MPC's).³ Meestal zijn dit éénpersoonscellen die zodanig zijn aangepast dat er twee gedetineerden permanent in kunnen verblijven.

Het is van belang dat in een inrichting vooral de ruimten waar gedetineerden verblijven goed worden onderhouden en aan hen de mogelijkheid wordt geboden hun kleding schoon te houden. Beddengoed moet regelmatig worden verschoond en minimaal twee keer per week moet kunnen worden gedoucht. In het model huisregels penitentiaire inrichtingen is een aantal op hygiëne betrekking hebbende zaken dwingend voorgeschreven.

---

³ Het streven was 13% meerpersoonscellen van de totale inrichtingscapaciteit. In geval van duo-cellen betekent dat 23% plaatsen in een meerpersoonscel.

Bevindingen

De inrichting beschikt over in totaal 32 MPC's; 26 bevinden zich op de afdeling van huis van bewaring en 6 op de gevangenisafdeling. Het aandeel MPC's op de totale inrichtingscapaciteit is bijna 13%. Iedereen die binnenkomt in de inrichting kan, indien er geen contra-indicaties zijn, voor een aantal weken worden geplaatst op een MPC. Plaatsing op een MPC vindt eerst plaats na een verblijf op een inkomstafdeling, en nadat is vastgesteld dat er geen contra-indicaties zijn die plaatsing op een MPC belemmeren. Gedetineerden op een MPC hebben hetzelfde dagprogramma als hun celgenoot.

De ruimtes waarin gedetineerden verblijven, worden goed onderhouden en zijn schoon. Gedetineerden hebben de mogelijkheid om op de afdeling zelf hun eigen kleding te wassen. Wekelijks krijgen zij schoon beddengoed. Om de dag kunnen gedetineerden gebruik maken van de douche. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om na sport en werk te douchen en voor de komst van bezoek. Uit de gedetineerdersurvey van 2007 blijkt dat de gedetineerden zeer positief zijn over de hygiëne in de inrichting. De inrichting bespreekt het onderwerp hygiëne regelmatig tijdens het Multi Disciplinair Overleg Gedetineerden (MDOG).

Oordeel

De huisregels zijn helder over persoonlijke verzorging en de inrichting voldoet ruimschoots aan de hygiënische normen. Gedetineerden kunnen in de praktijk vaker douchen dan het voorgeschreven minimum van twee keer per week. De privacy van gedetineerden op een meerpersoonscel is niet voldoende.

Het beleid en de uitvoering op het criterium accommodatie voldoen daarom overwegend, maar niet volledig aan de normen van de IST. De hygiëne is regelmatig onderwerp van bespreking, maar op het verblijf op een MPC en de mate van privacy voor een gedetineerde en de accommodatie in zijn geheel vindt geen evaluatie plaats.

Aanbevelingen

- Introduceer een periodieke controle op hygiëne.
- Ontwikkel een wisselrooster in het dagprogramma van gedetineerden op een meerpersoonscel om voldoende privacy te garanderen

2.5 Voeding en winkel

Criterium

In de artikelen 42 lid 2, en 44 lid 1 en 3 van de Pbw is bepaald dat bij de verstrekking van voeding aan gedetineerden rekening moet worden

gehouden met (medische) diëten en met de godsdienst en/of levensovertuiging van gedetineerden. De DJI heeft daarnaast een programma van eisen (pve) opgesteld dat op landelijke schaal bepaalt aan welke eisen de voeding dient te voldoen qua variëteit en voedingswaarde. Aangezien binnen het gevangeniswezen de voeding in meerderheid door cateringbedrijven wordt geleverd dienen zij te voldoen aan dit pve.⁴

Op grond van art. 44 lid 5 Pbw dient de directeur van een inrichting zorg te dragen voor een winkelvoorziening. De wijze waarop dit plaatsvindt, varieert per inrichting.

Bevindingen

De inrichting heeft voeding uitbesteed aan een cateringbedrijf. Hiervoor heeft een clusterbrede aanbesteding plaatsgevonden op basis van het format van DJI waarin het programma van eisen is opgenomen. De directie gaat er vanuit dat de cateraar zelf controleert of de geleverde voeding aan de gestelde eisen voldoet. De inrichting zelf houdt geen controle op de kwaliteit van de voeding en laat dit aan de commissie van toezicht over die wekelijks de maaltijden proeft. Dagelijks krijgen gedetineerden drie maaltijden; twee broodmaaltijden ('s ochtends en 's avonds) en een warme maaltijd ('s middags) die uit drie componenten bestaat. Gedetineerden worden niet periodiek betrokken bij de samenstelling van het menu. Bij de verstrekking van voeding houdt de inrichting rekening met de religieuze en dieet voorschriften. Tijdens de ramadan kunnen gedetineerden die hieraan deelnemen een magnetron op cel krijgen zodat zij na zonsondergang hun middagmaal kunnen verwarmen. Er zijn daarnaast op alle afdelingen uitstekende, recent gerenoveerde voorzieningen voor gedetineerden die hun maaltijd of onderdelen daarvan zelf willen bereiden. Meer dan de helft van de geleverde warme maaltijden gaat ongeopend retour en wordt vernietigd.

De inrichting heeft een winkelvoorziening die wordt verzorgd door een bedrijf. In de huisregels staat dat de inrichting niet betrokken c.q. verantwoordelijk is voor de prijzen, kwaliteit en leveranties van de winkel. Gedetineerden kunnen op basis van een vaste bestellijst wekelijks artikelen bestellen. De prijzen in de winkel zijn fors hoger dan in de doorsnee supermarkt. De Inspectie heeft vastgesteld dat voor een groot aantal artikelen een gedetineerde gemiddeld 60% meer betaalt dan buiten de inrichting gebruikelijk is.

---

⁴ Een enkele inrichting van het gevangeniswezen bereidt de voeding nog vers in eigen keuken.

Oordeel

Op het gebied van voeding en winkel voldoet het beleid en de uitvoering van de inrichting overwegend, maar niet volledig. Het feit dat de helft van het eten onaangeroerd wordt weggegooid kan worden aangemerkt als verspilling. De borging voldoet niet omdat de inrichting zelf geen enkele vorm van controle uitvoert op de maaltijden waardoor zij niet kan toezien op de nakoming van de contractafspraken met de leverancier. Daarnaast vergelijkt PI De Schie de winkelprijzen niet met winkels in de vrije maatschappij.

Aanbevelingen

- Voer een periodieke controle uit op voeding, leg de resultaten vast en bespreek deze zonodig met de leverancier.
- Overleg in samenspraak met de leverancier en de gedetineerden in hoeverre het aanbod van voeding kan worden aangepast om dagelijkse verspilling tegen te gaan.
- Maak periodiek een vergelijking tussen kostprijzen van winkels buiten en van de winkel in de inrichting, opdat bij contractvorming het gevoerde prijsbeleid van de leverancier in de besluitvorming kan worden betrokken.

2.6 Maatschappelijk contact

Criterium

(Inter)nationale regelgeving bepaalt dat gedetineerden bezoek mogen ontvangen en mogen telefoneren en corresponderen met verwanten, andere personen en vertegenwoordigers van externe instanties. In de Pbw is vastgelegd dat gedetineerden tenminste 1 uur per week bezoek mogen ontvangen en, in beginsel op eigen kosten, tenminste eenmaal per week minimaal 10 minuten een telefoongesprek mogen voeren. In het Model huisregels penitentiaire inrichtingen is vastgelegd dat gedetineerden recht hebben op consulaire bijstand. Ook dienen gedetineerden door middel van tijdschriften, kranten, radio en TV op de hoogte te kunnen blijven van de actualiteit in de vrije samenleving. Op basis van art. 24 lid 4 van de European prison rules (EPR) verwacht de IST dat de bezoektijden van een inrichting zodanig zijn dat schoolgaande kinderen van gedetineerden maandelijks op bezoek kunnen komen. Bovendien dient een p.i. tenminste vier keer per jaar, buiten het reguliere bezoek om, ouder-kinddagen te organiseren.

Bevindingen

Gedetineerden in De Schie kunnen minimaal één keer per week een uur

bezoek ontvangen. De inrichting informeert de gedetineerden via de huisregels over de gang van zaken rond bezoek en verwacht van bezoekers dat zij hun informatie krijgen via de gedetineerden en via de DJI website. De Schie organiseert bij voldoende belangstellingen iedere twee weken vader-kindbezoeken van tweeënehalf uur. Kinderen kunnen daardoor maandelijks op woensdagmiddag hun vader bezoeken. Slechts een beperkt aantal gedetineerde vaders neemt eraan deel. Ten tijde van het inspectieonderzoek nemen vijf vaders hieraan deel, en een tweede groep wordt gestart. De geïnterviewde gedetineerden gaven aan dat het tijdens normale bezoekdagen erg druk is op de bezoekszaal en de ruimte tussen de verschillende bezoektafels klein is waardoor het soms lastig is om ongestoord met bezoek te spreken. Gedetineerden krijgen ruimschoots de gelegenheid om te bellen. Geïnterviewde gedetineerden gaven aan dat bellen erg kostbaar is en dat alle gesprekken, ook die met advocaten, worden opgenomen. Relatief veel klachten die binnenkomen bij de commissie van toezicht gaan over 'contact met de buitenwereld'. Gedetineerden blijven vooral via tv-uitzendingen op de hoogte van het dagelijks nieuws. In de bibliotheek bevindt zich een zeer uitgebreid aanbod van boeken, kranten, tijdschriften, muziek en folders.

Oordeel

De voorzieningen voor het onderhouden van contact met de buitenwereld voldoen overwegend, maar niet volledig aan de normen. De borging voldoet niet. De mogelijkheden voor ouder-kindbezoek zijn ruim. Omdat de inrichting alle telefoongesprekken van gedetineerden opneemt, blijft het risico bestaan dat gesprekken tussen gedetineerden en advocaten kunnen worden afgeluisterd. Telefoongesprekken met advocaten mogen niet worden opgenomen en afgeluisterd.

Aanbevelingen

- Realiseer dat gedetineerden kunnen telefoneren met hun advocaat zonder dat dit gesprek wordt opgenomen.
- Onderzoek welke factoren de deelname aan ouder-kindbezoeken beperken en pas het beleid hierop aan.

2.7 Toegang tot zorg

Criterium

Het begrip zorg omvat binnen de context van dit criterium geestelijke zorg, medische zorg (inclusief tandheelkundige zorg) en psychosociale zorg. In de inrichting dient voldoende geestelijke zorg beschikbaar te zijn die aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de gedetineerden. Art. 42 van de

penitentiaire beginselenwet (Pbw) bepaalt dat de aan de inrichting verbonden arts beschikbaar is voor het regelmatig houden van spreekuur. Ook in acute situaties moet kunnen worden voorzien in noodzakelijke medische zorg. Op het terrein van de psychosociale zorg moeten er binnen de inrichting gekwalificeerde hulpverleners beschikbaar zijn die casuïstiek bespreken in het zogenaamde psychomedisch overleg (PMO).

Bevindingen

Gedetineerden worden zowel tijdens de intake als via de huisregels goed geïnformeerd over toegang tot zorgfunctionarissen. Indien een gedetineerde behoefte heeft aan zorg dan kan hij op een verzoekbriefje aangeven met welke zorgfunctionaris hij een onderhoud wil. Gedetineerden kunnen, nadat ze hiervoor een ‘verzoek onderhoud’ hebben ingediend, in principe altijd binnen een werkdag terecht. Buiten kantooruren kan de inrichting gebruik maken van spoedeisende hulp. Over het algemeen zijn gedetineerden tevreden over de snelheid en bereikbaarheid van zorgfunctionarissen. Gedetineerden moeten op het verzoekbriefje de reden van het verzoek vermelden. De verzoeken worden niet in behandeling genomen, wanneer de reden voor het verzoek niet is ingevuld. Volgens gedetineerden en zorgfunctionarissen is de toelichting ‘persoonlijk’ voldoende om het verzoek in behandeling nemen.

Verpleegkundigen bezoeken dagelijks gedetineerden die in een straf- of observatiecel zijn geplaatst en ook de arts komt regelmatig langs. Wekelijks bezoekt een tandarts de inrichting en de wachttijden zijn teruggebracht tot gemiddeld twee weken. De toegang tot de psycholoog verloopt via de medische dienst.

In de gedetineerdersurvey van 2007 gaven gedetineerden een ‘neutraal’ oordeel over de gezondheidszorg zoals die wordt geboden in de inrichting. In gesprekken met gedetineerden uitten zij zich positiever, met name vanwege de snelheid waarmee ze terecht kunnen.

In de inrichting vindt wekelijks een PMO overleg plaats waarin de zorg voor kwetsbare gedetineerden wordt besproken met de arts, verpleegkundigen, psychologen en de geestelijke verzorgers. Het medische zorgproces wordt regelmatig besproken en in mei 2009 heeft een audit plaatsgevonden.

Binnen de inrichting zijn een katholiek, protestant, humanistisch, boeddhistisch, hindoeïstisch en islamitisch geestelijk verzorger werkzaam. Zij verzorgen godsdienstige en levensbeschouwelijke bijeenkomsten, gespreksgroepen en individuele gesprekken. Het zwaartepunt van de activiteiten van die diensten ligt op de vrijdag omdat er dan geen arbeid is. Vanwege het gebrek aan fysieke ruimtes op die dag kan het voorkomen dat niet alle gedetineerden kunnen deelnemen aan bijeenkomsten en dat

geestelijke verzorgers soms moeten werken met wachtlijsten. Vanwege dat ruimtegebrek heeft de imam zijn gebedsbijeenkomst in een niet-geventileerde ruimte zonder daglicht.

Oordeel

Het beleid voldoet omdat de toegang tot zorg is vastgelegd en de werkwijze van de zorgfunctionarissen is beschreven. De zorgstaf is toegankelijk voor gedetineerden met uitzondering van de geestelijk verzorgers. De beperkte mogelijkheden qua tijd en ruimte maakt dat bijeenkomsten van de imam gehouden worden in een ongeschikte ruimte en dat er een risico is op het ontstaan van wachtlijsten voor het bijwonen van gespreksgroepen en kerk en gebedsdiensten. De zorgstaf communiceert voldoende met elkaar en met overige functionarissen. De borging voldoet overwegend, maar niet volledig. De gang van zaken binnen het psycho-medisch zorgproces is weliswaar onderwerp van periodieke evaluatie, maar de uitkomsten zijn onbekend bij de zorgfunctionarissen.

Aanbevelingen

- Betrek de knelpunten rond de activiteiten van de geestelijke verzorgers bij de ontwikkeling van een nieuw dagprogramma.

2.8 Disciplinaire straffen en maatregelen

Criterium

(Inter)nationale regelgeving omschrijft hoe de inrichting dient om te gaan met de toepassing van disciplinaire- en dwangmiddelen om de orde in de inrichting te handhaven. Zo zijn er in de Pbw en in het model huisregels penitentiaire inrichtingen voorschriften opgenomen met betrekking tot de procedure en vormgeving van sancties, en met betrekking tot de wijze waarop afzondering ten uitvoer wordt gelegd.

Bevindingen

De inrichting heeft het sanctiebeleid vastgelegd in richtlijnen, waardoor in vergelijkbare omstandigheden vergelijkbare straffen en maatregelen worden opgelegd. Gedetineerden worden altijd door de directie gehoord voordat een sanctie wordt opgelegd. De directie wijkt wel eens af van de richtlijnen door een straf voorwaardelijk op te leggen indien de gedetineerde niet eerder hiervoor is gestraft en inzicht toont. Gedetineerden die in afzondering zijn geplaatst behouden het recht om wekelijks tien minuten te bellen en één uur bezoek te ontvangen. Afgezonderde gedetineerden met een verhoogd risico van zelfdestructief gedrag worden om het uur gecontroleerd en eventueel, met hun medeweten, onder cameratoezicht gesteld. Van

het gebruik van dwangmiddelen zoals het 'beveiligingsbed' (de fiets) is geen melding en registratie teruggevonden, terwijl het veiligheidsbed de laatste jaren wel enkele keren is gebruikt.

Oordeel

Zowel op de aspecten beleid en uitvoering voldoet de inrichting aan de normen en verwachtingen. De borging voldoet overwegend. Incidenten worden besproken en geëvalueerd tijdens overleggen, maar het gebruik van dwangmiddelen wordt niet voldoende vastgelegd en geëvalueerd.

Aanbevelingen

- Draag zorg voor registratie van het gebruik van dwangmiddelen, en evalueer het gebruik van dwangmiddelen periodiek.

2.9 Klachtafhandeling

Criterium

De Pbw biedt gedetineerden de mogelijkheid om in bezwaarschrift te gaan tegen beslissingen van de directeur van de penitentiaire inrichting. Dit bezwaarschrift moet dan worden ingediend bij de bezwaarschriftcommissie van de aan de inrichting verbonden commissie van toezicht (cvt). Behoudens uitzonderingsgevallen moet deze commissie vervolgens binnen vier weken uitspraak doen.

Bevindingen

In de huisregels is opgenomen op welke wijze gedetineerden in bezwaarschrift kunnen gaan en hoe ze contact kunnen krijgen met de cvt en de weekcommissaris. Ook voor de geïnterviewde gedetineerden was het duidelijk dat zij d.m.v. een rode envelop een klacht konden schrijven aan de cvt of via het 'verzoek onderhoud' om een gesprek konden aanvragen. De vertegenwoordiger van de cvt bezoekt de inrichting tenminste wekelijks. Voor de geïnterviewde gedetineerden was het niet helemaal helder wie dat precies was.

Het secretariaat van de cvt stuurt het merendeel van de klagschriften voor bemiddeling door naar de weekcommissaris. Alleen klachten die gaan over sancties en ordemaatregelen worden niet bemiddeld. In 2008 zijn er in totaal 427 klachten ingediend. Hiervan zijn 231, mede door bemiddeling, voor de zitting weer ingetrokken.

De secretaris van de cvt brengt de inrichting schriftelijk op de hoogte van het klagschrift en de directie vraagt het hoofd van de betreffende afdeling vervolgens om een schriftelijke toelichting. Uit de dossiervorming van bezwaarschriften blijkt dat veel klagschriften worden ingetrokken nadat het

betreffende afdelingshoofd een gesprek heeft gevoerd met klager. Indien de klacht is bemiddeld ontvangt de directie een afschrift met daarop de handtekening van de gedetineerde. Van de inhoud van het gesprek en de reden voor intrekking wordt geen aantekening gemaakt. Indien de gedetineerde zijn klacht intrekt na bemiddeling van de weekcommissaris maakt deze hiervan een verslag en stuurt dat naar de secretaris van de cvt. De directie wordt niet structureel en schriftelijk geïnformeerd over hoe bemiddeling van afdelingshoofden leidt tot intrekking van klachten door gedetineerden.

Zowel de secretaris van de cvt als de inrichting werkt efficiënt en met korte doorlooptijden. Dit betekent dat in veel gevallen de beklagcommissie binnen vier weken na het beklag uitspraak kan doen over de zaak. In het geval de inrichting niet op tijd een verweerschrift indient wordt er vanuit de rechtbank automatisch een rappel verstuurd en wordt de zitting gepland. Twee keer per maand houdt de beklagcommissie zitting. Het is niet ongevoerd dat gedetineerden zich tijdens een zitting laten bijstaan door een advocaat.

De cvt vergadert maandelijks met de directeur en zaken als beklagafdoeningen en eventuele knelpunten komen daar ter sprake. Voorafgaand aan de vergadering heeft de voorzitter van de cvt een voorbespreking met de directeur om de vergadering efficiënter te laten verlopen. Ieder lid is een paar weken per jaar maandcommissaris en beheert daarnaast een specifieke portefeuille. De cvt geeft aan dat de directie open en transparant is richting de cvt.

Oordeel

Het beleid voldoet omdat in de huisregels duidelijk is omschreven op welke wijze gedetineerden in beklag kunnen gaan en contact kunnen krijgen met de weekcommissaris. De directie reageert in de meeste gevallen tijdig op klaagschriften. De wijze waarop de commissie van toezicht haar werkzaamheden organiseert om een vlotte afhandeling van klachten te bevorderen kan als een goed voorbeeld gelden voor commissies van toezicht voor andere inrichtingen. De uitvoering en de borging voldoen overwegend maar niet volledig. De wijze waarop afdelingshoofden bemiddeling uitvoeren brengt het risico met zich mee dat ze oneigenlijke druk kunnen uitoefenen op gedetineerden om hun klacht in te trekken. Er worden onvoldoende gegevens vastgelegd om het beleid rond intrekking van klachten te kunnen evalueren.

Aanbevelingen

- Voeg aan de dossiers bij beklagzaken toe de reden waarom een klacht is ingetrokken na bemiddeling.

2.10 Conclusie

Met de rechtspositie van gedetineerden die in De Schie verblijven, gaat het overwegend goed. Op een aantal punten kan de inrichting zich verbeteren. De inspectie vindt dat er onvoldoende waarborgen zijn dat ook gedetineerden die de Nederlandse taal niet beheersen goed geïnformeerd worden, omdat samenvattingen van de huisregels in vreemde talen (nog) ontbreken. Het dagprogramma van de afdelingen van beperkte gemeenschap voldoet niet aan de norm dat er structureel 43 uur activiteitenprogramma per week geboden moet worden. Het uretekort wordt ook veroorzaakt doordat de gedetineerdenarbeid op vier dagen in plaats van vijf dagen gepland is en op vrijdag gesloten is. Op die dag ligt ook het zwaartepunt voor andere activiteiten. Daarvoor is de accommodatie weer niet toereikend, en soms kan niet iedereen die dat wil deelnemen. Daardoor kunnen gedetineerden belemmerd worden in hun toegang tot de zorg. De Schie biedt gedetineerden de mogelijkheid van een lang ouder-kindbezoek op woensdagmiddag. De Inspectie heeft de inrichting aanbevolen om te onderzoeken, waarom daarvan in de praktijk zo weinig gebruik gemaakt wordt. In het algemeen vindt de Inspectie dat de inrichting te weinig systematisch informatie verzamelt over onderwerpen die de rechtspositie van gedetineerden betreffen, en daarom weinig impulsen krijgt voor verdere verbetering.

3

Omgang met gedetineerden

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het gesteld is met de omgang met de gedetineerden in PI De Schie Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de kwaliteit van de omgang met en de bejegening van de gedetineerden.

3.1 Screening

criterium

Zo snel mogelijk na binnenkomst in een inrichting dient een gedetineerde te worden gescreend op gezondheidsrisico's, het vereiste beveiligingsniveau, het risico voor medegedetineerden, zelfdestructief gedrag en de directe persoonlijke en zorgbehoeften. Er zijn instructies voor de medische screening, de screening door het MMD, en de screening vanwege een meerpersoonscelplaatsing, maar er is momenteel nog geen landelijk voorgeschreven procedure voor een integrale screening van gedetineerden bij binnenkomst. De Ist verwacht tenminste dat bij insluiting relevante informatie wordt gesignaleerd en geverifieerd en dat spoedig na insluiting in een persoonlijk gesprek met de gedetineerde wordt geïnformeerd naar zijn medisch/sociale omstandigheden en zorgbehoeften. Alvorens een gedetineerde wordt geplaatst op een meerpersoonscel dient te worden nagegaan of er contra-indicaties zijn.⁵

Bevindingen

De inrichting beschikt niet over een vastgelegd beleid dat het hele inkomstproces beschrijft, wel zijn er voor de verschillende afdelingen werkbeschrijvingen of dienstinstructies vastgesteld.

Het huis van bewaring beschikt over een aparte inkomstenafdeling, waar gedetineerden na hun binnenkomst een korte periode verblijven. De medische dienst ziet en spreekt iedere gedetineerde uiterlijk de eerste werkdag na binnenkomst en geeft eventuele bijzonderheden door aan het afdelingshoofd en/of zorgfunctionarissen. Zo lang er geen medische intake heeft plaatsgevonden zijn nieuw binnengekomen gedetineerden gesepareerd en luchten ze gescheiden van de overige gedetineerden. Wanneer gedetineerden 's avonds binnengebracht worden vraagt de verpleegkundige vooraf informatie op bij de GGD, indien die de gedetineerde gezien heeft in

---

⁵ Dit kunnen zijn: psychische gestoordheid, verslavingsproblematiek, de gezondheidstoestand, gedragsproblematiek, delictachtergrond en/of opgelegde beperkingen. De Ist is van mening dat ook rekening dient te worden gehouden met rookgedrag.

de politieel na aanhouding, o.a. met betrekking tot medicijngebruik. De uitkomsten van de medische screening worden vastgelegd in MicroHis. De inrichtingsarts beoordeelt de vastgelegde gegevens en besluit of hij de gedetineerde wil zien en onderzoeken.

Wekelijks bespreekt het Multi Disciplinair Overleg Gedetineerden (MDOG) de nieuw binnengekomen gedetineerden. Tijdens dat overleg worden eventuele contra-indicaties voor plaatsing op een meerpersoonscel afgewogen.

Het BSD vervult een actieve rol in het opvragen en verspreiden van informatie over gedetineerden met een hoog risicoprofiel.

Oordeel

Omdat screeningsactiviteiten op afdelingsniveau zijn vastgelegd, maar niet in een inrichtingsbreed geïntegreerd beleid, voldoet het intakebeleid overwegend maar niet volledig aan de norm. De uitvoering voldoet overwegend, omdat de verschillende disciplines hun screeningswerkzaamheden uitvoeren en informatie met elkaar delen. De borging voldoet in onvoldoende mate, omdat niet altijd alle informatie schriftelijk is vastgelegd, afdelingshoofden onvoldoende controle uitoefenen op de uitvoering van de screening en er geen periodieke evaluatie van het totale screeningsproces plaatsvindt.

Aanbevelingen

- Evalueer het screeningsproces periodiek en gebruik de uitkomsten daarvan om het screeningsproces doelgericht en planmatig te verbeteren.

3.2 Bejegening

Criterium

Respectvolle bejegening staat centraal bij dit criterium. De bejegening komt in belangrijke mate tot uitdrukking in de wijze waarop het (executieve) inrichtingspersoneel omgaat met gedetineerden. Impliciet betekent dit dat gedetineerden niet mogen worden gediscrimineerd. Voor gedetineerden is het van belang dat de medewerkers voor hen toegankelijk zijn en dat medewerkers alert reageren op (niet altijd expliciete) verzoeken daartoe. De directie overlegt regelmatig met (een vertegenwoordiging van) de gedetineerden over de gang van zaken in de inrichting.

Bevindingen

De inrichting beschikt niet over een schriftelijk vastgelegde visie op de bejegening van gedetineerden. Wel blijkt er uit de werkwijze impliciet dat er op onderdelen een visie is. De inrichting tracht kennelijk gedetineerden op

de reguliere afdelingen zo weinig mogelijk te beperken in hun bewegingsvrijheid en geeft hen zoveel mogelijk ruimte om hun eigen leven in te richten. Zo heeft de inrichting recent op alle afdelingen de keukens gerenoveerd en stelt ze gedetineerden in staat om zelf hun maaltijd te bereiden als vervanging of aanvulling op de verstrekte maaltijden. Zo laat de opbouw van het dagprogramma toe dat er wat scharrelruimte is voor gedetineerden tussen de deelname aan programma-activiteiten en het ingesloten zijn in een cel en staat de inrichting toe dat grote groepen gedetineerden tegelijk buiten de cel op een afdeling verblijven en dat ze contact hebben met gedetineerden van andere afdelingen. Daardoor hebben de open ruimtes waaraan de celkamers grenzen het karakter van recreatiezaal of van een luchtplaats, en vervullen de recreatiezalen – waarin ook de keukens zijn geplaatst nauwelijks een functie voor de recreatie. De contacten tussen gedetineerden en personeel zijn gemoedelijk. Over en weer beseffen gedetineerden en personeelsleden dat ze elkaar nodig hebben om de dag een beetje plezierig door te komen. Piv'ers ervaren dat ze te weinig tijd hebben voor individuele contacten met gedetineerden. Het mentoraat staat nog in de kinderschoenen. Op de gevangenisafdeling hebben gedetineerden een mentor die regelmatig contact met hen heeft en over hen rapporteert. Op de overige afdelingen lukt het nog niet om het mentoraat vorm te geven. Er functioneert een gedetineerdencommissie, die ook mogelijkheden krijgt om onderling contact te hebben en de gedetineerden te raadplegen.

De inrichting besteedt nauwelijks aandacht aan signalen uit medewerkers-tevredenheidsonderzoeken en onderzoeken naar de waardering van gedetineerden om verbeteracties in gang te zetten, en reageert vrij ad hoc op onverwachte situaties die zich voordoen. Eventuele achterliggende ideeën bij de vormgeving van de leefomgeving van gedetineerden worden niet geëxpliciteerd en geëvalueerd.

Oordeel

Medewerkers in De Schie bejegenen de gedetineerden overwegend respectvol. De inrichting maakt echter onvoldoende expliciet welke doelen ze met betrekking tot de bejegening van gedetineerden nastreeft. Daardoor zoeken afdelingen en medewerkers daarin een eigen weg. De Inspectie acht het niet uitgesloten dat hierin een oorzaak ligt van de door de AI geconstateerde psychosociale stress. Hierdoor ontstaat ook het risico dat in het centraal beleid vastgelegde uitgangspunten met betrekking tot de begeleiding en het dagprogramma van gedetineerden bij implementatie zullen botsen met de bestaande praktijk in de inrichting. Het ontbreken van een geëxpliciteerde visie op de bejegening van gedetineerden en de geringe aandacht voor evaluatie en onderzoek maakt de positieve aspecten van het gevoerde regime kwetsbaar.

Het beleid is onvoldoende vastgelegd, de uitvoering voldoet overwegend, maar er is geen sprake van borging.

Aanbevelingen

- Zorg ervoor dat dagprogramma en personeelsinzet gebaseerd worden op een geëxpliciteerde en gedeelde bejegeningvisie en evalueer in hoeverre deze in praktijk wordt gebracht.

3.3 Rapportage en documentatie

Criterium

De ISt verwacht dat de p.i. een procesbeschrijving met kwaliteitseisen heeft geformuleerd die vastlegt wie met welke frequentie waarover rapporteert, dat de p.i. informatie over het verblijf van een gedetineerde, zoals dagrapportages, registreert in TULP selectie en dat de leiding van de p.i. de kwaliteit van rapportages bewaakt.

Van iedere gedetineerde dient de p.i. tevens een penitentiair dossier aan te leggen met onder meer de volgende documentatie: een overzicht van insluitingsperiodes en inrichtingen van verblijf, selectie- en plaatsingsvoorstellen, registratiekaarten, overige bescheiden zoals uitslagen van urinecontroles, kopieën van strafrapporten e.d.

Bevindingen

Het beleid met betrekking tot het opstellen van verblijfsrapportage en adviezen met betrekking tot verlof en selectie en plaatsing is op de leefafdelingen omgezet in draaiboeken. Iedere zes weken wordt de periodieke rapportage over gedetineerden besproken in het multi disciplinair overleg gedetineerden (MDOG). Op de laa/bgg-afdeling en de bijzondere zorgafdeling worden alle gedetineerden wekelijks besproken in het MDOG op basis van dagrapportages. Alle rapportages over gedetineerden worden in TULP vastgelegd. De rapportageformats leiden vaak tot heel summier vastlegging van individuele indrukken, die niet altijd op herkenbare gedragingen zijn gebaseerd. De arbeid slaagt er niet altijd in om tijdig te rapporteren ten behoeve van de bespreking in het MDOG. De inrichting werkt aan een plan om de kwaliteit en de bruikbaarheid van de rapportage te verbeteren door scholing van medewerkers. De informatie-uitwisseling tussen BSD'ers, mmd'ers en trajectbegeleiders is heel direct. Het BSD beheert de vastgelegde informatie. Het BMO registreert alle opgelegde straffen en maatregelen.

Oordeel

Het beleid met betrekking tot het rapporteren over gedetineerden, het gebruik van Tulp- selectie en de planning van rapportagemomenten en daaropvolgende besprekingen is duidelijk vastgelegd en beantwoordt volledig aan de norm. De uitvoering voldoet overwegend: de kwaliteit van de rapportage behoeft op een aantal afdelingen verbetering. Op het tijdig tot stand brengen van rapportages stuurt de inrichting onvoldoende. Er is te weinig aandacht voor periodieke evaluatie en verbetering van het rapportageproces.

Aanbevelingen

- Zet acties in gang die leiden tot verbetering van de kwaliteit van de rapportages en evalueer het effect van die acties.

3.4 Conclusie

Gedetineerden worden overwegend respectvol bejegend. De screeningsactiviteiten bij binnenkomst vinden nog onvoldoende op elkaar afgestemd plaats, waardoor verschillende functionarissen gedetineerden mogelijk met gelijksoortige vragen benaderen, en er ook lacunes kunnen ontstaan in proces van informatie-inwinning. De inrichting hanteert geen expliciete bejegeningvisie, maar aan de wijze waarop het dagprogramma georganiseerd is en personeel wordt ingezet, valt af te leiden dat de medewerkers van de inrichting gedetineerden zo weinig mogelijk in hun bewegingsvrijheid willen beperken, en hen zoveel mogelijk ruimte willen laten om hun eigen leven te leiden, alleen of samen met anderen. Problemen die daaruit voortvloeien worden zoveel mogelijk ad hoc en op het niveau van de uitvoering opgelost. De Inspectie wijst erop dat op inrichtingsniveau dit uitgangspunt van leven en laten leven kan botsen met het streven om individuele detentietrajecten meer planmatig vorm te geven, en met het streven naar een efficiëntere doelgerichte inzet van mensen en middelen. De inrichting loopt dit risico doordat de leiding onvoldoende sturing geeft aan het proces om tot een gezamenlijke visie te komen en een daarvan afgeleide professionele begeleiding van gedetineerden.

De systemen en procedures om tot een goed beschreven besluitvorming over, begeleiding van en rapportage over gedetineerden te komen zijn aanwezig. Op veel afdelingen moet er nog hard aan getrokken worden om een daarin een betere kwaliteit te realiseren.

Ook op dit aspect geldt dat aanpassingen en verbeteringacties op alle niveaus vooral ad hoc en naar aanleiding van incidenten worden gerealiseerd, en dat er niet systematisch informatie wordt verzameld, om planmatig en doelgericht aan verbetering te werken.

4

Interne veiligheid

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het gesteld is met de interne veiligheid in PI de Schie. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de fysieke veiligheid van de gedetineerden en het inrichtingspersoneel.

4.1 Preventie en beheersing van calamiteiten

criterium

Iedere inrichting dient te beschikken over systemen en procedures om de veiligheid van gedetineerden, medewerkers en bezoekers te waarborgen. Een belangrijk element daarvan is dat gedetineerden, op grond van art. 52 lid 4 van de European prison rules (EPR), de mogelijkheid moeten hebben om dag en nacht in contact te komen met medewerkers van de inrichting. De laatste jaren is het beleid van de DJI met betrekking tot brandveiligheid en brandveiligheidsvoorzieningen aangescherpt. Expliciet is bepaald dat inrichtingen tenminste dienen te beschikken over een geldende gebruikersvergunning, een gekwalificeerde en geoefende bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV), een calamiteitenplan inclusief heldere en geoefende procedures met betrekking tot de inzet van externe hulpverleningsdiensten.

Bevindingen

De inrichting hanteert een verouderd calamiteitenplan uit 2003, en werkt aan een nieuw plan. Er is een geldige gebruikersvergunning. De totstandkoming van een actuele RI&E en een daarop gebaseerd Plan van Aanpak stagneert. De inrichting beschikt over een BHV-organisatie. Alle executieve medewerkers hebben aan de basistraining deelgenomen en volgen herhalingslessen. Er is een oefenjaarplan BHV, en worden regelmatig oefeningen gehouden. Externe hulpverleners zoals de brandweer worden een enkele keer betrokken bij oefeningen.

Van de dienstinstructies zijn verschillende versies in omloop, met verschillende ingangsdata, en geldigheidstermijnen. Alleen ad hoc, naar aanleiding van incidenten, wordt aandacht besteed aan de naleving van dienstinstructies.

Ook in de nachtelijke uren kunnen gedetineerden contact opnemen met medewerkers in de inrichting. Zonodig kunnen ze ook telefonisch een arts consulteren.

Oordeel

Het beleid met betrekking tot de interne veiligheid voldoet beperkt en de uitvoering ervan voldoet overwegend, maar niet volledig.

Ontwikkeling, onderhoud en verbetering van het veiligheidsbeleid krijgt onvoldoende aandacht in de inrichting. Dat geldt voor het calamiteitenplan, de RI&E en de dienstinstructies. Het ontbreekt aan systematisch toezicht op de uitvoering van het beleid. Daardoor is het veiligheidsbeleid ook onvoldoende geborgd.

Aanbevelingen

- Evalueer het proces rond ontwikkeling, implementatie, uitvoering en verbetering van het veiligheidsbeleid.
- Besteed in teamoverleggen en functioneringsgesprekken systematische aandacht aan de bekendheid met en naleving van dienstinstructies door individuele medewerkers.

4.2 Agressiebeheersing

Criterium

Een concentratie van mensen met verschillende achtergrond en uiteenlopende belangen, ingesloten in een inrichting met een strak programma en regels, kan eerder tot conflictsituaties leiden dan in de vrije samenleving. Om die reden geven de European prison rules in art. 52 e.v. aan dat er procedures moeten zijn die de veiligheid van personen in een inrichting verzekeren en het risico van geweld tot een minimum beperken. Risicovolle gedetineerden moeten daarbij worden geïdentificeerd en, afhankelijk van hun modaliteit, extra worden beschermd en/of beveiligd. In de planning & control cyclus van het gevangeniswezen is opgenomen dat het aantal geweldplegingen tussen gedetineerden en tegen personeel moet worden geregistreerd. De Ist beoordeelt onder meer de inrichtingspraktijk ter voorkoming en beheersing van geweld, bedreiging en intimidatie tussen gedetineerden. Ook beoordeelt de Ist of er in de inrichting voldoende (toe)zicht is op locaties in het gebouw die kwetsbaar zijn voor onderlinge agressie zoals trappenhuis, recreatieruimten, telefoons en douches. De toepassing van geweld en het aanbrengen van mechanische middelen om veiligheidsrisico's rond gedetineerden te beheersen is expliciet geregeld in de ministeriële regelingen Geweldsinstructie penitentiaire inrichtingen en de Regeling mechanische middelen in penitentiaire inrichtingen. Deze regelgeving is samengebracht in het zogenaamde handboek Intern bijstandsteam (IBT) van DJI. De Ist verwacht dat een inrichting beschikt over

een goed geoutilleerd IBT dat binnen 30 minuten inzetbaar is en dat de medewerkers vaardig zijn in het praktisch penitentiair optreden (PPO).⁶

Bevindingen

Er is beleid dat erin voorziet dat alle medewerkers die contact hebben met gedetineerden regelmatig deelnemen aan de personeelssport en vaardig zijn in het PPO. Regelmatig wordt getracht dat beleid weer stevig neer te zetten, maar in de uitvoering verwatert het iedere keer opnieuw. Ook na de zomervakantie is het nog niet gelukt om de situatie te bereiken dat alle of bijna alle medewerkers deelnemen aan de personeelssport.

Er is een getraind IBT, dat regelmatig oefent in het gebruik van geweldsmiddelen, en dat wordt ingezet bij ernstig geweld van gedetineerden. Het IBT bespreekt en evalueert alle uitgevoerde acties.

Op de leefafdelingen zijn plaatsen waarop onvoldoende zicht kan worden gehouden vanuit de teamkamers en waar geen cameratoezicht is. Dat zijn de recreatiezalen, de douches en het trappenhuis dat de benedenvloer en de galerijen van de leefafdelingen verbindt. De bewegingsvrijheid van gedetineerden op de afdeling is vrij groot, waardoor gedetineerden zowel mogelijkheden hebben om onderlinge afrekeningen te laten plaatsvinden als ze te ontwijken.

Er vinden wel gewelddadige incidenten plaats tussen gedetineerden.

Meestal gaan gedetineerden met elkaar op de vuist. Personeelsleden of medegedetineerden komen snel tussenbeide om escalatie en alarmsituaties, waarbij iedereen ingesloten wordt, te voorkomen.

Incidenten worden altijd gemeld, gerapporteerd en besproken met de betrokkenen in het teamoverleg. Als het ernstige situaties, zoals een suicide betreft, roept de directeur de medewerkers bijeen om hen te informeren.

De inrichting heeft gevolg gegeven aan de aanbeveling van de AI om het beleid met betrekking tot het melden van incidenten te intensiveren.

De inrichting heeft geen uitvoering gegeven aan de aanbeveling van de Ist uit het themaonderzoek geweldsbeheersing om beter toezicht te organiseren op de recreatiezalen. Tijdens dit onderzoek is niet gebleken dat de inrichting de factoren die van invloed zijn op de overbelasting die veel medewerkers ervaren bij het verbeteren van het beleid met betrekking tot beheersing van onderlinge agressie heeft betrokken.

---

⁶ Het IBT is een groep speciaal opgeleide medewerkers van de PI. Het IBT wordt in staat gebracht om met zo min mogelijk geweld en met behulp van een speciale (ME) uitrusting op te treden bij crises. PPO is vaardigheid in het handelen en/of nalaten door medewerkers bij (potentiële) geweldsincidenten met en tussen gedetineerden.

Oordeel

Het beleid om agressie en geweld te beheersen is aanwezig en voldoet overwegend maar niet geheel aan de norm. De inrichting houdt bij de vormgeving van het beleid om agressie en geweld te beheersen nog onvoldoende rekening met de (beperkte) belastbaarheid van medewerkers, die naar voren kwam in het onderzoek van de AI. Het beleid om agressie en geweld te beheersen voldoet in de uitvoering overwegend maar niet volledig. Het aantal geweldsincidenten is sinds 2005 verminderd, en incidenten worden vaker gemeld. Maar de trainingen gericht op het onderhoud van de fysieke en mentale weerbaarheid van medewerkers vinden niet altijd doorgang. De borging is nog onvoldoende omdat het beleid niet periodiek en systematisch geëvalueerd wordt en omdat niet alle factoren die van invloed zijn op het voorkomen van agressie en geweld in de evaluatie worden betrokken.

Aanbevelingen

- Betrek de signalen die naar voren zijn gekomen over de werkdruk in het onderzoek over psychosociale stress van de AI bij de vormgeving van het nieuwe dagprogramma en de postenbezetting.

4.3 Drugsontmoediging

Criterium

De beschikbaarheid van drugs onder gedetineerden is in het gevangeniswezen vaak een probleem. Om die reden heeft DJI in 2008 het drugsontmoedigingsbeleid ingevoerd. De ISt gaat na in hoeverre dit beleid toepassing vindt.

Ook in de 'canon' over penitentiaire scherpste zijn voorschriften geformuleerd die van belang zijn voor het drugsontmoedigingsbeleid. Zo wordt verwacht dat inrichtingen wekelijks bij 5% van de populatie een urinecontrole afnemen. Ook celinspecties worden normatief benoemd. Dagelijks dienen alle cellen en verblijfsruimten op een afdeling gecontroleerd te worden; meer uitgebreide celcontroles moeten eveneens regelmatig worden uitgevoerd. Een ander belangrijk voorschrift is dat gedetineerden na elk bezoek gefouilleerd moeten worden.

De ISt is, op basis van artikel 58 lid 8 van de European prison rules, van mening dat gedetineerden geïnformeerd dienen te worden indien hun cel is doorzocht. Uitgangspunt is voorts dat celinspecties door tenminste twee inrichtingsfunctionarissen worden uitgevoerd en dat aantekening wordt gemaakt van het resultaat van inspecties.

Bevindingen

Het beleid voor urinecontroles (uc's) is in overeenstemming met de minimale eisen in het document Penitentiaire Scherpste. Alle nieuw binnengekomen gedetineerden worden aan een urinecontrole onderworpen. En bij gebleken gebruik zet de inrichting uc's in als controlemiddel. De Schie hanteert een slangentafel in de bezoekszaal, waardoor onopgemerkte overdracht van contrabande wordt bemoeilijkt.

De sancties die bij drugsgebruik worden opgelegd zijn in overeenstemming met het landelijke drugsontmoedigingsbeleid, met dien verstande dat de standaard sanctie bij geconstateerd eerste gebruik in de inrichting, vanuit pedagogische overwegingen soms in een voorwaardelijke vorm wordt opgelegd. De onduidelijkheid die dat veroorzaakt wordt door personeel en gedetineerden niet altijd gewaardeerd. Gevreesd wordt dat mondiges gedetineerden er vaker in slagen om zich aan de onvoorwaardelijke sanctie te onttrekken dan meer kwetsbare, onmondige gedetineerden.

Conflicten rond invoer en gebruik van drugs worden als een belangrijke oorzaak gezien van agressie en geweld tussen gedetineerden.

Er wordt geen systematisch onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het beleid om invoer en gebruik van drugs in te voeren. Wel worden bij gebleken zwakke plekken in het systeem aanvullende maatregelen genomen.

Na een ernstige bijna-ontsnapping werd meer aandacht gevraagd voor de zorgvuldige uitvoering van dagelijkse en periodieke celinspecties. Gewone celinspecties worden dagelijks uitgevoerd. Een maal per twee maanden en bij verdenking inspecteren piw'ers een cel grondig. Van die celinspecties wordt een registratie bijgehouden.

Oordeel

Het beleid en de uitvoering van het beleid om invoer en gebruik van drugs te beperken stemmen overwegend, maar nog niet volledig overeen met de in Penitentiaire Scherpste en het Drugs Ontmoedigingsbeleid vastgelegde uitgangspunten. Er is onvoldoende aandacht voor evaluatie en verbetering van het uitgevoerde beleid. Er is ook onvoldoende direct toezicht op de naleving. Daardoor is van borging slecht beperkt sprake.

Aanbevelingen

- Ga over tot het systematisch verzamelen en analyseren van informatie over de toepassing van het drugsbeleid, om de effectiviteit ervan te kunnen beoordelen en verbeteren.

4.4 Conclusie

De inrichting beschikt over beleid en instrumenten om calamiteiten te voorkomen en beheersen, waaronder het risico van geweld en agressie van gedetineerden en invoer, handel en gebruik van drugs en de gevolgen daarvan. Dat beleid is met uitzondering van het beleid gericht op het omgaan met agressie niet op alle punten goed onderhouden en goed vastgelegd. Daardoor krijgt de naleving van de regels die eruit voortvloeien voldoende aandacht. Er is onvoldoende systematisch georganiseerd toezicht op de naleving. De inrichting schiet tekort in het planmatig en met volharding werken aan het bereiken van concrete doelstellingen op het terrein van de interne veiligheid.

5 Maatschappijbeveiliging

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het gesteld is met de maatschappijbeveiliging in PI De Schie. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de maatschappijbeveiliging. Daarbij gaat het om afdoende verhindering dat een gedetineerde zich kan onttrekken aan de vrijheidsbeneming en om voldoende weging van maatschappelijke risico's bij het toekennen van vrijheden aan een gedetineerde.

5.1 Beveiligingsvoorzieningen en -toezicht

criterium

Het Nederlandse gevangeniswezen kent een aantal varianten met betrekking tot de daadwerkelijke vrijheidsbeneming waarvan de toepassing voor een groot deel afhankelijk is van het risico op ontvluchting. De twee uiterste varianten zijn de zeer gesloten extra beveiligde inrichting (EBI) en de open zeer beperkt beveiligde inrichting (ZBBI). De EBI biedt landelijk huisvesting aan gedetineerden met een extreem vlucht- en/of beheersrisico. De ZBBI huisvest veelal gedetineerden in de laatste fase van hun detentie. Zij kunnen vanuit de ZBBI onder bepaalde voorwaarden deelnemen aan het regulier maatschappelijk verkeer.

Vanwege een toenemend aantal ontvluchtingen heeft de sectordirecteur gevangeniswezen (SDGW) in 2006 expliciet beleid vastgesteld gericht op het in een inrichting vastleggen en consequent uitvoeren van handelingen en gedragingen ter voorkoming van ontvluchting.⁷

De Ist ontleent aan dit beleid haar toetsingscriteria, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen statische en dynamische beveiligingsaspecten.

De Ist betreft bij haar beoordeling de resultaten van de in opdracht van de SDGW gemaakte externe security audit (ESA).⁸

Bevindingen

Een Externe Security Audit die in 2008 is uitgevoerd liet zien dat niet alle onderwerpen uit het rapport Penitentiaire Scherppte, met name de aandachtsgeschieden luchten en celinspecties, worden nageleefd. Het sleutelbeheer verdient extra aandacht. De dienstinstructies zijn niet actueel. Het

⁷ Rapportage 51 taskforce penitentiaire scherppte, directie gevangeniswezen DJI, mei 2006, herzien in 2008.

⁸ Een externe security audit is een systematische intercollegiale doorlichting van de stand van de beveiligingsvoorzieningen van een inrichting.

gijzelingsbeleid is onvoldoende onderhouden. Ook signaleert de ESA dat middenkaderleden zich onvoldoende bewust zijn van hun voorbeeldfunctie, en te weinig sturing geven aan de uitvoering van taken door piw'ers en beveiligingsmedewerkers.

Tijdens de inspectie blijkt dat piw'ers instructies met betrekking tot het toezicht tijdens het luchten onvoldoende naleven. Ze stellen zich niet kruislings op, maar zoeken elkaars gezelschap. De thema's uit de Canon Penitentiaire Scherpte zijn voor de beveiligers onderwerp van discussie en bespreking in het teamoverleg, maar dit overleg valt regelmatig uit. De dienstinstructies zijn niet actueel, maar zijn in bewerking. Er zijn verschillende versies, met verschillende vaststellings- en geldigheidstermijnen in omloop. Er is geen duidelijk beleid en er is een nog niet afgeronde discussie over cameratoezicht bij de arbeid, bibliotheek en sport. Er is in de inrichting veel vertrouwen dat met de gedifferentieerde aanpak op de verschillende afdelingen waar ook gedetineerde met hoge veiligheids- en ontsappingsrisico's verblijven, de goed verlopende uitwisseling van informatie over gedetineerden én de geringe afstand tussen gedetineerden en personeel een belangrijke bijdrage geleverd wordt aan het voorkomen van calamiteiten als ontsnappingen. Er is ook veel vertrouwen in het bouwkundig concept dat het risico van ontsnappingen helpt verminderen. Toch was er sprake van een serieuze ontsnappingspoging die mede het gevolg was van ontoereikend uitgevoerde celinspecties. Er is voorts weinig samenwerking tussen piw'ers van de leefafdelingen en de medewerkers van de beveiliging die in aparte teams georganiseerd zijn en een geheel eigen takenpakket uitvoeren.

Oordeel

Ontwikkeling, onderhoud en verbetering van het veiligheidsbeleid krijgt onvoldoende aandacht in de inrichting. Het beleid voldoet daarom overwegend, maar niet volledig. Op de uitvoering van het beleid wordt onvoldoende sturing en toezicht uitgeoefend. Daardoor voldoet de uitvoering overwegend, maar niet volledig. Daardoor is het veiligheidsbeleid ook onvoldoende geborgd. Mogelijkheden om de kwaliteit van de uitvoering te verbeteren door piw'ers en beveiligingsmedewerkers te laten samenwerken benut de inrichting onvoldoende.

Aanbevelingen

Zie de aanbevelingen onder hoofdstuk 4.1.

5.2 Toekenning verlof

criterium

Internationale regelgeving bepaalt dat (veroordeelde) gedetineerden in de gelegenheid moeten zijn om, op basis van een verlofsysteem, met verlof te kunnen gaan. In het Nederlandse bestel is dit systeem uitgewerkt in de ministeriële regeling voor het tijdelijk verlaten van de inrichting waarin, naast het begeleide verlof, drie vormen van ongeleid verlof zijn uitgewerkt: het algemeen verlof dat in het laatste jaar van de gevangenisstraf de mogelijkheid biedt om de inrichting voor maximaal 60 uur te verlaten; het regimegebonden verlof dat met name is gekoppeld aan de regimes van beperkt en zeer beperkt beveiligde inrichtingen en het incidentele verlof dat in bijzondere gevallen aan een gedetineerde kan worden toegekend. Uit een landelijk onderzoek naar de toepassing van het vrijhedenbeleid bleek dat de inrichtingen hun vrije beleidsruimte bij de toekenning van verlof zeer verschillend invullen, maar ook dat, in het geval van algemeen verlof, 94% van de gedetineerden volgens afspraak terugkeert. De ISt laat de noodzaak van een nadere analyse van de verlofpraktijk van een inrichting afhangen van de mate waarin de desbetreffende inrichting, qua onttrekkingen aan verlof, substantieel afwijkt van genoemd percentage.

Bevindingen

Een gedetineerde moet zelf het initiatief nemen voor een verlofaanvraag. Het BSD laat een gedetineerde dan weten wanneer de eerste mogelijkheid is en hoeveel maal hij verlof kan aanvragen. Iedere verlofaanvraag wordt in het MDOG besproken. Piw'ers zorgen voor een beknopte rapportage. Andere functionarissen zoals trajectbegeleider TR of hulpverleners dragen bij aan het advies dat het MDOG vaststelt. Daarbij wordt informatie over het gedrag van de gedetineerde in eerdere detenties en over het totale verblijf betrokken, alsook de informatie van het OM als het gaat om gedetineerden met een executie-indicator of veroordeelden voor een gewelds- of zedendelict. De directie beslist, wanneer het gaat om verlofaanvragen. Volgens de directie keert er gemiddeld één keer per jaar een gedetineerde niet terug van verlof.

Oordeel

Beleid en uitvoering van het verlofbeleid zijn goed op orde en voldoen aan de norm. De borging beantwoordt door de aanwezigheid van een zorgvuldige besluitvormingsprocedure, maar door het ontbreken van een systematische evaluatie overwegend, maar nog niet volledig aan de normen.

5.3 Voorwaardelijke invrijheidstelling

Criterion

Op 1 juli 2008 is de Wet voorwaardelijke invrijheidstelling van kracht geworden. De voorwaardelijke invrijheidsstelling (v.i.) houdt in dat een gedetineerde na zijn invrijheidstelling een proeftijd heeft waarin hij zich moet houden aan bepaalde voorwaarden. Houdt hij zich niet aan de voorwaarden dan kan de v.i. worden herroepen. Naast het opleggen van voorwaarden is het ook mogelijk om tijdens de detentie de v.i. uit te stellen of geheel achterwege te laten. In zo'n geval vordert het OM het uitstel of het achterwege laten van de v.i. bij de rechter die over de vordering beslist. Bij dit besluit wordt het gedrag van de gedetineerde in detentie meegewogen: als iemand zich ernstig misdraagt in de p.i. dan kan de invrijheidstelling worden uitgesteld. Het oogmerk van v.i. is een bijdrage leveren aan het verminderen van de recidive en daarmee aan het vergroten van de veiligheid in de samenleving.

Voor DJI is de belangrijkste taak het uitbrengen van advies aan het OM over het opleggen van de bijzondere voorwaarden en eventueel over uitstel of achterwege laten van de v.i. Ook heeft DJI een taak in het signaleren van de datum waarop een gedetineerde in aanmerking komt voor v.i. De Ist beoordeelt de toepassing van de v.i.-regelgeving door de p.i.

Bevindingen

BSD-medewerkers hebben deelgenomen aan een cursus over de hantering van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Met de regeling is beperkt (ongeveer acht keer) ervaring opgedaan. Het Landelijke Bureau Selectie Functionarissen geeft een signaal wanneer er een gedetineerde is voor wie de wet van toepassing is. Het BSD informeert de gedetineerde, en geeft het door aan het CBTR die de reclassering om advies vraagt. Het hoofd BSD controleert de toepassing van de v.i.-regeling. In geen enkel geval waren tot nu toe gedragingen of incidenten in de inrichting aanleiding om nadere voorwaarden aan een v.i.-voorstel te verbinden.

Oordeel

Het beleid wordt in overeenstemming met de wettelijke regeling uitgevoerd. Er heeft nog geen evaluatie van de toepassing van de regeling binnen de inrichting plaatsgevonden.

Aanbevelingen

- Evalueer periodiek of adviezen met betrekking tot voorwaardelijke invrijheidstelling altijd op juiste en zo volledige mogelijk informatie over het gedrag in de inrichting gebaseerd zijn.

5.4 Conclusie

De individuele procedures over toekenning van verlof en voorwaardelijke invrijheidstelling, die moeten bijdragen aan de maatschappelijke veiligheid worden zorgvuldig gehanteerd. Dat geldt in veel mindere mate voor het systeem van beveiligingsvoorzieningen en de wijze waarop het toezicht is georganiseerd. Als er zich een ernstig incident als een bijna-ontsnapping voordoet, is iedereen wel weer even alert. Maar de naleving van instructies en stipte uitvoering van taken is onvoldoende geborgd. Er wordt onvoldoende op toegezien, en een systematische bespreking van veiligheidsaspecten in het werkoverleg vindt onvoldoende plaats. Daarom heeft de Inspectie de inrichting aanbevolen om het hele beveiligingssysteem nog eens grondig te evalueren.

6

Maatschappelijke reïntegratie

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een tweetal criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het gesteld is met de maatschappelijke reïntegratie-activiteiten in PI De Schie. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie in welke mate de p.i. de gedetineerden voorbereidt op hun terugkeer in de vrije samenleving en in welke mate zij inspanning levert om het risico van recidive te verminderen.

6.1 Voorbereiding nazorg

Criterium

Art. 107, lid 4 van de European prison rules wijst op het belang van nauwe samenwerking met instanties in de vrije samenleving om gedetineerden voor te bereiden op hun terugkeer. Om hieraan vorm te geven is enige jaren geleden in het Nederlandse gevangeniswezen de functie van medewerker maatschappelijke dienstverlening (mmd'er) geïntroduceerd. De mmd'er moet een coördinerende brugfunctie vervullen tussen de ingesloten gedetineerde en maatschappelijke instanties waar de gedetineerde, na afloop van zijn detentie, veelal van afhankelijk is. Op grond van hun functiebeschrijving dienen de mmd'ers gedetineerden bij binnenkomst in een inrichting binnen tien dagen te screenen op vier aandachtsgebieden: identiteitsbewijs, inkomen, onderdak en zorg. Daarnaast dienen zij gemeenten te informeren over en te betrekken bij het oplossen van eventuele knelpunten op genoemde gebieden. Eén en ander is uitgewerkt in de instructie 'werkprocessen mmd' van de DJI.

Bevindingen

Er is nog weinig lokale uitwerking gegeven aan het landelijk beleid met betrekking tot het MMD. Het veiligheidshuis (in opbouw) is de belangrijkste partner voor de mmd'er via wie acties in het kader van de nazorg in gang moeten worden gezet.

De mmd'er mailt na binnenkomst van een gedetineerde direct naar de reclassering en het veiligheidshuis met een verzoek om informatie. Er zijn afspraken gemaakt over het uitwisselen van informatie, maar het loopt nog niet altijd goed. De mmd'ers moeten er vaak achteraan bellen. De mmd'ers slagen er toch in de screening binnen zeven dagen na binnenkomst af te ronden, en de gegevens door te sturen naar de gemeente. In de periode april – juli 2009 lag het aantal gescreende gedetineerden ruim boven het aantal inkomsten en voor 98 % van de gedetineerden, die daarvoor in aanmerking komen zond de inrichting een overdrachtsdocument naar de gemeente.

De mmd'ers prikkelen de gedetineerden om veel zaken zelf aan te pakken en geven prioriteit aan het behalen van resultaten op een beperkt aantal gebieden: aanpak van schulden, huurdoorbetaling en legitimatiebewijzen. Het hoofd BSD volgt de resultaten die de mmd'ers behalen en mmd'ers stellen ad hoc op basis van bespreking in het werkoverleg hun werkwijze bij. Er zijn nog geen lokale procesbeschrijvingen hoe te handelen in bepaalde gevallen, bijvoorbeeld als een gedetineerde geen huisvesting heeft. De problemen die mmd'ers ervaren hebben te maken met onvoldoende capaciteit, met het uitvoeren van oneigenlijke taken zoals psychosociale hulpverlening, met het feit dat arbeid in detentie onvoldoende mogelijkheden biedt aan gedetineerden voor voorbereiding op de arbeidsmarkt, en met het feit dat veel gedetineerden door een kort verblijf te snel uit het zicht verdwijnen.

Oordeel

Lokaal uitvoeringsbeleid met betrekking tot de inzet van het MMD is nog in ontwikkeling. Daardoor voldoet het beleid overwegend, maar niet volledig. Ad hoc passen de mmd'ers en in overleg met elkaar hun werkwijze aan aan de omstandigheden. De uitvoering voldoet daarmee volledig aan de norm. Van evaluatie en systematische verbetering is nog geen sprake. Problemen die de effectiviteit van het MMD beperken, worden niet systematisch aangepakt, daarom voldoet de borging maar beperkt.

Aanbevelingen

- Evalueer periodiek hoe de mmd'ers het nazorgbeleid uitvoeren.

6.2 Reïntegratietrajecten

Criterium

Artikel 2, lid 2 van de Penitentiaire beginselenwet formuleert de reïntegratiedoelstelling van het Nederlandse gevangeniswezen: de tenuitvoerlegging van de straf dient zoveel mogelijk dienstbaar te worden gemaakt aan de terugkeer in de samenleving. Dat kan op verschillende manieren gebeuren. In het beleid Terugdringen Recidive (TR) ligt het accent op een methodiek om gedetineerden die daartoe gemotiveerd of te motiveren zijn aan trainingen te onderwerpen die hun vaardigheden vergroten. Vervolgens is het beleid er op gericht zowel in de inrichting als bij relevante instanties aansluiting te bewerkstelligen met maatschappelijke vervolgoorzieningen.

Bevindingen

Het BSD heeft onvoldoende capaciteit. Binnen de beschikbare capaciteit geeft het BSD voorrang aan verloffoorstellen boven de selectieadviezen. De

doorlooptijd van selectieadviezen is daardoor in een aantal gevallen te lang, waardoor detentiefasering later plaatsvindt dan mogelijk zou zijn. Dit leidt tot ongenoegen en klachten van gedetineerden. Verlofvoorstellen en selectieadviezen zijn altijd onderwerp van bespreking in het MDOG. De trajectbegeleiders van het CBTR zetten de screening van gedetineerden in het kader van Terugdringen Recidive (TR) voortvarend in gang, wanneer uit een vonnis blijkt dat een gedetineerde langer dan vier maanden gedetineerd zal zijn of aansluitend op de detentie onder reclasseringtoezicht staat. Dat gebeurt binnen vijf dagen nadat het BSD het vonnis ontvangt. De trajectbegeleiders verzoeken dan de Reclassering om een RISc uit te voeren. Soms duurt het echter nog te lang voordat een vonnis beschikbaar is. Meestal vindt na uitvoering van de RISc het duaal overleg plaats binnen de normtijd van veertig dagen. De inrichting rappelleert schriftelijk bij de reclassering om eventuele vertraging formeel vast te leggen. Wanneer verdiepingsonderzoek, b.v. door het NIFP, moet worden uitgevoerd is het niet mogelijk om de termijn te behalen. Het reïntegratietraject wordt na bespreking met de gedetineerde en inwinning van het advies van het MDOG vastgesteld. De uitvoering van de in het traject opgenomen interventies vindt maar in heel weinig gevallen volgens plan en tijdig plaats. De trainingen zijn in onvoldoende mate tijdig beschikbaar. Ook gaan ze soms niet door op de geplande plaats en tijd bij gebrek aan voldoende deelnemers, waardoor de overige deelnemers gedupeerd worden. Het TR-traject bemoeilijkt dan de uitvoering van de detentiefasering. Uit de gedetineerdersurvey blijkt dat gedetineerden heel kritisch oordelen over de inspanningen van De Schie op het terrein van reïntegratie. Er vindt geen systematische monitoring en evaluatie van het proces van totstandkoming en uitvoering van de reïntegratieplannen plaats.

Oordeel

De inrichting hanteert het landelijk vastgesteld TR-beleid. De inrichting heeft de voorwaarden geschapen om de eerste fase daarvan - het screeningsproces - goed uit te voeren. Het beleid van De Schie voldoet daarmee overwegend, maar niet volledig aan de norm. De condities om de uitvoering van de reïntegratieplannen planmatig en op tijd te laten gebeuren zijn nog absoluut niet aanwezig. Daarmee beantwoordt de uitvoering maar beperkt aan de norm. Aanpassing van plannen en oplossingen van knelpunten tussen detentiefasering en uitvoering van activiteiten in het kader van de reïntegratie vinden ad hoc plaats. De uitvoering is nog geen onderwerp van een systematische evaluatie, waardoor borging ontbreekt.

Aanbevelingen

Ga systematisch gegevens vastleggen over de uitvoering van TR-trajecten, en over de knelpunten en aanpassingen die zich bij de uitvoering voordoen, en gebruik die gegevens om het beleid en de uitvoering met betrekking tot TR te verbeteren.

6.3 Conclusie

De Schie zet zowel mmd'ers als TR-medewerkers in om de reïntegratie van gedetineerden te bevorderen. Beide groepen functionarissen hebben nog geen duidelijk uitgekristalliseerde functie in dat proces, waardoor ze veel problemen ervaren bij de uitvoering van hun taken, die ook afbreuk doen aan het mogelijke resultaat van hun inspanning. Een deel van die problemen lossen ze op door samenwerking en afstemming te zoeken met andere functionarissen in de inrichting. De problemen in het samenspel met het veiligheidshuis over het delen en verstrekken van informatie, en in het samenspel met de reclassering over het tijdig leveren van interventies in het kader van individuele trajecten kunnen ze niet op eigen kracht oplossen. Succesvolle reïntegratie is afhankelijk van veel factoren, waarop vanuit de inrichting nauwelijks invloed kan worden uitgeoefend. Het feit dat ook in Rotterdam, waar ketensamenwerking zo centraal in het beleid staat en waar de wieg van de TR-aanpak staat, die samenwerking in de keten nog zo gebrekkig functioneert, moet aanleiding zijn voor extra inspanningen op het strategische en het beleidsniveau. De Inspectie oordeelt kritisch over wijze waarop De Schie gegevens verzamelt en analyseert over het reïntegratietraject van gedetineerden.

7

Organisatieaspecten

Van de organisatieaspecten beziet de Ist die aspecten die direct invloed hebben op de kwaliteit van het primaire detentieproces. Dit hoofdstuk gaat in op drie organisatieaspecten. Ook in dit hoofdstuk opent elke paragraaf met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de drie organisatieaspecten personeelsmanagement, communicatie en integriteit.

7.1 Personeelsmanagement

criterium

(Internationale) regelgeving stelt eisen aan het management en personeel van inrichtingen. Zo moet het personeel doordrongen zijn van de doelstelling van het gevangeniswezen en dient het management leiding te geven aan de processen die leiden tot het behalen van die doelstellingen. Ook moet inrichtingspersoneel zorgvuldig worden geselecteerd met nadruk op integriteit, menselijkheid, professionaliteit en geschiktheid voor het complexe werk. Verder moeten vaardigheden die relevant zijn voor het werk kunnen worden onderhouden en verbeterd door aanvullende opleidingen.⁹ De sectordirectie gevangeniswezen volgt per inrichting de gang van zaken door middel van de jaarlijkse opgave van prestatie-indicatoren die onderdeel uitmaakt van de p&c cyclus. Prestatie-indicatoren zijn ondermeer de veiligheid en het welbevinden van het personeel, het arbeidsverzuim, de mate waarin functioneringsgesprekken worden gevoerd en een checklist borging competentie management. Ook kijkt de Ist naar de verzuimcijfers en de mate van (externe) mobiliteit waarvoor een streefpercentage van 5% wordt gehanteerd.

Bevindingen

Leidinggevenden voeren met al hun medewerkers jaarlijks functioneringsgesprekken. Daarbij worden de competentieprofielen van de functies gehanteerd. De competenties en het gedrag van de medewerkers vormen het uitgangspunt voor die gesprekken. Ook de ontwikkeling van de medewerkers is onderwerp van gesprek.

Alle leidinggevenden nemen deel aan het DJI-programma Leiding Geven Als Professie (LGAP), op basis van een voor ieder individueel opgesteld ontwikkelplan.

Uitvoerende medewerkers ervaren steun, openheid en begrip van de leiding. Uit de BASAM blijkt dat de medewerkers (ten opzichte van medewerkers van

---

⁹ Bron: European prison rules hoofdstuk V, standard minimum rules art. 47 ev.

andere p.i.'s) vinden dat er in De Schie meer aandacht is voor verbetering, voor persoonlijke ontwikkeling, veiligheid en integriteit, maar negatiever oordelen over openheid in de communicatie, over conflicten op de afdeling en agressie. Ze hebben ook een negatiever oordeel over de verdeling van vrije avonden en weekenden over het rooster. In 2004 en 2007 zijn door de AI onderzoeken uitgevoerd naar agressie en geweld. Intimidatie en agressie van de zijde van gedetineerden is in die periode flink afgenomen. Agressie en geweld van de zijde van collega's en leidinggevendenden is in die periode toegenomen. Uit het laatste onderzoek blijkt ook dat 60 procent van de medewerkers regelmatig of structureel stress ervaart in de werksituatie. De uitkomsten van het onderzoek naar onderlinge agressie worden in de inrichting niet goed begrepen. De uitkomsten van belevingsonderzoeken onder medewerkers zijn wel bekend in de inrichting, hebben geleid tot Plannen van Aanpak, waarvan de uitvoering wordt gevolgd in het periodieke overleg met de medezeggenschap.

In verschillende dienstonderdelen (arbeid, BSD, piw ers, beveiliging) ervaren medewerkers dat er personele onderbezetting is. Dit heeft negatieve gevolgen voor deelname aan sport en communicatie, voor het aandeel van de arbeid voor gedetineerden in het dagprogramma, voor deelname aan opleidingsactiviteiten en voor de uitvoering van verschillende taken, zoals het rapporteren, en het tijdig tot stand brengen van selectieadviezen. Het bleek daardoor tijdens de inspectie ook niet mogelijk om beveiligingsmedewerkers aan interviews te laten deelnemen. De inrichting werkt aan een stapsgewijze verbetering door veranderingen in roosters en postenbezettingen, waarbij aandacht is voor het draagvlak bij medewerkers.

Het ziekteverzuim beweegt zich rond de 8 %. Leidinggevendenden hebben voor en na de zomer deelgenomen aan sessies over het terugdringen van verzuim en het voeren van verzuimgesprekken. Daarnaast zijn metingen verricht op werkplekken, die gevolgd zijn door dieptereinigingen en worden werkplekonderzoeken ingesteld.

Oordeel

De inrichting zet vooral in op verbetering van het leidinggeven om de kwaliteit van het functioneren van medewerkers te verbeteren. Resultaten van die aanpak zijn zichtbaar. Minder goed wordt duidelijk hoe het personeelsbeleid wordt ingezet om vernieuwing en verandering te ondersteunen. De structurele onevenwichtigheid tussen beschikbare en als noodzakelijk ervaren kwantitatieve en kwalitatieve personeelsbezetting vormt een belemmering voor het volledig realiseren van de taken van de inrichting op het gebied van rechtspositie, veiligheid en reïntegratie. Het

personeelsbeleid is er onvoldoende op gericht om dit actuele en ook voor de nabije toekomst nog acute knelpunt op te lossen. Het personeelsbeleid beantwoordt daarmee slechts gedeeltelijk aan de doelstellingen. De uitvoering ervan beantwoordt wel aan de norm, omdat het door de inrichting vastgelegde personeelsbeleid volledig wordt uitgevoerd. De borging is door het ontbreken van een gevoel van urgentie bij de ontwikkeling van nieuw beleid en gebrek aan evaluatie en onderzoek onvoldoende.

7.2 Communicatie

criterium

De European prison rules refereren in art. 87 lid 1 aan de beschikbaarheid van een optimale communicatiestructuur binnen de inrichting. Naast een beoordeling hiervan is de IST van mening dat een inrichting ten aanzien van relevante maatschappelijke partners een actief PR-beleid dient te voeren.

Bevindingen

Er is een vastgelegde communicatiestructuur, waarvan het functioneren recent is geëvalueerd. Die evaluatie gaf aanleiding om het overleg tussen directie en middenkader anders te gaan structureren, opdat het middenkader zijn rol in de communicatie beter gaat vervullen. Teams van uitvoerende medewerkers hebben in beginsel wekelijks een teamoverleg onder leiding van hun afdelingshoofd. Uit de verslagen van de periode van juni tot september blijkt dat het teamoverleg veelvuldig vervalst. Dat gebeurt binnen het dienstvak beveiliging bijna structureel. Verder blijkt uit de verslagen dat het overleg vooral gebruikt wordt voor mededelingen en voor het bespreken van directe problemen die zich in de uitvoering voordoen. Meer beleidsmatige thema's zijn zelden onderwerp van overleg. Integriteit en de Canon Penitentiaire Scherpste zijn in die periode geen onderwerp van bespreking in het teamoverleg geweest. Verslagen van het werkoverleg worden niet centraal verzameld en opgeslagen. Dat bleek tijdens de inspectie, toen die verslagen via de hoofden van de diverse afdelingen bijeengebracht moesten worden. Daardoor is er geen effectieve sturing en controle op de agenda en kwaliteit van het overleg. Naast de directe communicatie in de lijn en via het werkoverleg functioneert in De Schie een informatiebulletin dat via de e-mail digitaal verspreid wordt. Het MDOG is een belangrijk platform waarin over gedetineerden gesproken wordt, en waarin adviezen met betrekking tot het detentieverloop worden vastgesteld. Daarbinnen en daaromheen verloopt de communicatie tussen personeelsleden van de diverse disciplines zorgvuldig.

Oordeel

De besluitvorming rond de begeleiding van gedetineerden is in De Schie goed georganiseerd. In De Schie is het besef aanwezig dat goed gestructureerd werkoverleg binnen de afdelingen een belangrijke plaats heeft binnen de georganiseerde communicatie. Medewerkers onderschrijven dat uitgangspunt. De uitvoering van dat beleid is echter gebrekkig georganiseerd. Op de frequentie waarmee het plaatsvindt, op deelname, kwaliteit en agenda wordt onvoldoende toezicht gehouden. Ad hoc worden verbeteringen voorgesteld en doorgevoerd in de communicatie. Het beleid is principe toereikend, maar de uitvoering en borging ervan is onvoldoende georganiseerd.

Aanbevelingen

- Voorkom het uitvallen van het werkoverleg, monitor deelname, agenda en kwaliteit, en pak problemen die het functioneren van het werkoverleg belemmeren aan.

7.3 Integriteit

Criterium

Behoudens het gegeven dat in art. 77 van de European prison rules het belang van integriteit wordt benoemd, is er geen sprake van algemeen geldende regelgeving ten aanzien van dit aspect. Wel is integriteit een regelmatig terugkerend speerpunt in de p&c-cyclus van de sector gevangeniswezen.

De ISt verwacht integer handelen door iedere medewerker die betrokken is bij de vormgeving van detentie in het belang van de medewerkers zelf, van de gedetineerden en van de organisatie.

Bevindingen

De inrichting beschikt over een gedragscode, die dateert uit 2005. Daarin is beschreven wat onder integriteit, gewenst en ongewenst gedrag wordt verstaan, hoe ongewenst of ontoelaatbaar gedrag gemeld wordt en bij wie en welke sancties worden gehanteerd.

Als niet integer gedrag aan het licht komt, wordt daarop gereageerd, zo nodig met ontzegging van toegang tot de inrichting of disciplinaire sancties. De directie neemt het voortouw, wanneer er aanleiding is om de medewerkers over integriteitsincidenten te informeren. Piw ers zijn bekend met de rol van de vertrouwenspersonen integriteit en weten hoe ze hen kunnen benaderen.

Het is onduidelijk of het onderwerp integriteit regelmatig aan de orde komt in het werkoverleg en hoe dat aan de orde gesteld wordt.

Oordeel

Er is een duidelijk geformuleerd integriteitsbeleid, dat gehanteerd wordt en bekend is bij de medewerkers. Het beleid en de uitvoering voldoen. De borging ervan is ontoereikend georganiseerd. Er is te weinig zicht op hoe het onderwerp in de inrichting besproken wordt, en het beleid wordt niet periodiek en systematisch geëvalueerd.

7.4 Conclusie

Binnen de inrichting werken functionarissen van allerlei geledingen overwegend effectief en in goede harmonie met elkaar samen. Ze voelen zich daarbij gesteund door hun leidinggevenden. Ook de communicatie is in beginsel goed georganiseerd, waardoor de medewerkers altijd kunnen beschikken over informatie die voor de uitvoering van hun taken van belang is. Minder goed is de organisatie ingesteld op het slagvaardig omgaan met de eisen die vanuit de buitenwereld, en met name DJI, gesteld worden. Op de veranderende eisen en opdrachten met betrekking tot verhoogd veiligheidsbewustzijn, de reïntegratieopdracht, de efficiencydoelstelling die tot meer programma voor gedetineerden met minder personeel moeten leiden, wordt net zo gereageerd als op de incidenten en gebeurtenissen van binnen uit, die aanleiding zijn om ad hoc aanpassingen te plegen en veranderingen in procedures te brengen. Dat gebeurt te weinig planmatig en systematisch en met te weinig gevoel voor de urgentie.

8

Slotbeschouwing

De Schie is een penitentiaire inrichting die zowel gedetineerden met een ernstig veiligheidsrisico als gedetineerden met normaal veiligheidsrisico huisvest. De verblijfstijd van gedetineerden varieert daarbij tussen zeer kort en zeer lang. De inrichting stelt zich in op een goede omgang met heel verschillende gedetineerden, verblijfstijden en met de verschillende risico's die met hun verblijf samenhangen. Dat doet ze door veel ruimte te laten voor een gedifferentieerde werkwijze op de verschillende afdelingen, door veel onderwerpen op het niveau van de afdeling op te pakken en problemen zoveel mogelijk op dat niveau op te lossen.

De rechten van de gedetineerden worden daarbij overwegend goed beschermd. Het activiteitenprogramma op de afdelingen met een regime van beperkte gemeenschap voldoet echter niet aan de urennorm, waartoe DJI de inrichtingen verplicht. Binnen het activiteitenprogramma kan de toegang voor gedetineerden tot bepaalde aspecten van de zorg onvoldoende worden gegarandeerd. Doordat huisregels niet in andere talen beschikbaar zijn, bestaat het risico dat gedetineerden die de Nederlandse taal niet machtig zijn niet goed worden geïnformeerd over de gang van zaken.

Medewerkers bejegenen gedetineerden overwegend met respect.

Screeningsactiviteiten worden zorgvuldig uitgevoerd en er wordt stelselmatig gerapporteerd over gedetineerden. Besluitvorming naar aanleiding van de rapportages vindt na multidisciplinaire bespreking plaats. De Schie heeft zijn bejegeningsvisie niet expliciet vastgelegd, waardoor op individueel en afdelingsniveau grote verschillen in de omgang met gedetineerden kunnen ontstaan, en waardoor de aansluiting op de ontwikkelingen in het landelijk detentiebeleid en het werken aan verbetering van de kwaliteit bemoeilijkt wordt.

De inrichting slaagt er onvoldoende in om de samenwerking tussen de afdeling beveiliging en de afdelingen waar de gedetineerden leven en bij hun activiteiten begeleid worden zodanig vorm te geven dat het interne veiligheidsbeleid overal op alle afdelingen goed blijft functioneren. Er is een tekort op het terrein van handhaving en toezicht. Datzelfde geldt voor het beleid dat gericht is op het voorkomen van ontsnappingen. De besluitvorming over toekenning van vrijheden aan individuele gedetineerden vindt overwegend wel zorgvuldig plaats en is gebaseerd op informatie, rapportage en multidisciplinair overleg.

De goede samenwerking tussen functionarissen binnen de inrichting (BSD, mmd'ers, TR-trajectbegeleiders) is de basis waarop de uitvoering van het reïntegratiebeleid stoelt. Het samenspel met de ketenpartners in de buitenwereld (justitiële autoriteiten, veiligheidshuizen en reclassering) functioneert nog onvoldoende om de tijdige uitvoering van op reïntegratie gerichte interventies binnen individuele detentietrajecten te garanderen. De randvoorwaarden binnen De Schie (de wijze waarop het personeelsbeleid is vormgegeven, de communicatie plaatsvindt en het integriteitsbeleid

wordt gehandhaafd) ondersteunen het bereiken van de doelstellingen die aan de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming zijn verbonden in redelijke mate. De Schie slaagt er echter niet voldoende in om de aansluiting te behouden bij de ontwikkelingen in het landelijk beleid. Voor zover ze haar beleid aanpast gebeurt dat te vaak ad hoc, en te weinig planmatig en met te weinig gevoel voor urgentie. Dat gaat gepaard met een geringe aandacht voor evaluatie en verbetering in alle uitgevoerde processen.

Bijlage 1

Aanbevelingen

De ISt beveelt de locatie het volgende aan:

1. Actualiseer de huisregels op jaarlijkse basis, breng uniformiteit aan in de benaming en draag zorg voor een vertaling van de huisregels (of een uittreksel daarvan) tenminste in het Engels en in een aantal gangbare talen.
2. Draag zorg voor borging van het houden van intakegesprekken en evalueer met enige regelmaat het werkproces rondom de introductie van gedetineerden in de regels van de inrichting inclusief de intakegesprekken.
3. Evalueer het dagprogramma en de personeelsinzet en verruim het dagprogramma voor de afdelingen met een regime van beperkte gemeenschap tot tenminste 43 uur activiteiten per week.
4. Introduceer een periodieke controle op hygiëne.
5. Ontwikkel een wisselrooster in het dagprogramma van gedetineerden op een meerpersoonscel om voldoende privacy te garanderen
6. Voer een periodieke controle uit op voeding, leg de resultaten vast en bespreek deze zo nodig met de leverancier.
7. Overleg in samenspraak met de leverancier en de gedetineerden in hoeverre het aanbod van voeding kan worden aangepast om dagelijkse verspilling tegen te gaan.
8. Maak periodiek een vergelijking tussen kostprijzen van winkels buiten en van de winkel in de inrichting, opdat bij contractvorming het gevoerde prijsbeleid van de leverancier in de besluitvorming kan worden betrokken.
9. Realiseer dat gedetineerden kunnen telefoneren met hun advocaat zonder dat dit gesprek wordt opgenomen.
10. Onderzoek welke factoren de deelname aan ouder-kindbezoeken beperken en pas het beleid hierop aan.
11. Betrek de knelpunten rond de activiteiten van de geestelijke verzorgers bij de ontwikkeling van een nieuw dagprogramma.
12. Draag zorg voor registratie van het gebruik van dwangmiddelen, en evalueer het gebruik van dwangmiddelen periodiek.
13. Voeg aan de dossiers bij beklagzaken toe de reden waarom een klacht is ingetrokken na bemiddeling.
14. Evalueer het screeningsproces periodiek en gebruik de uitkomsten daarom om het screeningsproces doelgericht en planmatig te verbeteren.
15. Zorg ervoor dat dagprogramma en personeelsinzet gebaseerd worden op een geëxpliciteerde en gedeelde bejegeningvisie en evalueer in hoeverre deze in praktijk wordt gebracht.
16. Evalueer het proces rond ontwikkeling, implementatie, uitvoering en verbetering van het veiligheidsbeleid.

17. Besteed in teamoverleggen en functioneringsgesprekken systematische aandacht aan de bekendheid met en naleving van dienstinstructies door individuele medewerkers.
18. Betrek de signalen die naar voren zijn gekomen over de werkdruk in het onderzoek over psychosociale stress van de AI bij de vormgeving van het nieuwe dagprogramma en de postenbezetting.
19. Ga over tot het systematisch verzamelen en analyseren van informatie over de toepassing van het drugsbeleid, om de effectiviteit ervan te kunnen beoordelen en verbeteren.
20. Evalueer periodiek of adviezen met betrekking tot voorwaardelijke invrijheidstelling altijd op juiste en zo volledige mogelijk informatie over het gedrag in de inrichting gebaseerd zijn.
21. Evalueer periodiek hoe de mmd'ers het nazorgbeleid uitvoeren.
22. Ga systematisch gegevens vastleggen over de uitvoering van TR-trajecten, en over de knelpunten en aanpassingen die zich bij de uitvoering voordoen, en gebruik die gegevens om het beleid en de uitvoering met betrekking tot TR te verbeteren.
23. Voorkom het uitvallen van het werkoverleg, monitor deelname, agenda en kwaliteit, en pak problemen die het functioneren van het werkoverleg belemmeren aan.

Bijlage 2

Afkortingen

bad	binnenkomst afdeling delinquenten
BASAM	basisvragenlijst Amsterdam
bewa	complexbeveiliger
bgg	beperkt gemeenschaps geschikten
BHV	bedrijfshulpverlening
bmo	Bureau management ondersteuning
bsd	bureau selectie- en detentiebegeleiding
bva	bevolkingsadministratie
BZA	bijzondere zorg afdeling
cvt	commissie van toezicht
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
EBI	extra beveiligde inrichting
EPR	European prison rules
ESA	externe security audit
ESF	Europees sociaal fonds
hvb	huis van bewaring
IBT	intern bijstands team
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
laa	landelijke afzonderingsafdeling
LGAP	leiding geven als professie
md	medische dienst
MDOG	multi disciplinair overleg gedetineerden
mmd'er	medewerker maatschappelijke dienstverlening
mpc	meerpersoonscelgebruik
NIFP	Nederlands instituut Forensische Psychiatrie
OR	ondernemingsraad
Pbw	penitentiare beginselenwet
pi	penitentiare inrichting
piw er	penitentiair inrichtingswerker
PMO	psycho medisch overleg
PP	penitentiair programma
PPO	praktisch penitentiair optreden
Pva	plan van aanpak
pve	programma van eisen
RI&E	risico inventarisatie en -evaluatie
RSJ	Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming
SDGW	sectordirecteur gevangeniswezen
TR	terugdringen recidive
TULP	ten uitvoer legging preventieve hechtenis
UC	urine controle
vi	voorwaardelijke invrijheidstelling
VMZ	verantwoorde medische zorg
ZBBI	zeer beperkt beveiligde inrichting

Bijlage 3

Bronnen

Advies Commissie Inventarisatie Brandveiligheid dd. 15 februari 2008
BASAM resultaten 2007
BHV-scan Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid / Nibra
Brandveiligheidsscan Rijksgebouwendienst
Calamiteitenplan 2003, dd. 29-10-2003
Capaciteitsoverzicht aanwezige differentiaties 2009
Concept- PVA RI&E Arbobeleid en facilitaire zaken, versie 1-1-2009
Dagprogramma's
Deelname Personeelssport januari t/m september 2009
Dienstinstructies
DPAN-rapportage nazorg gedetineerden, juli 2009
Eerste viermaandsrapportage 2009 PI Rijnmond, dd. 12 mei 2009
Formatie- bezettingsoverzicht 2009
Gedetineerdensurvey 2007
Huisregels PI De Schie
Jaarplan 2008
Jaarverslag 2008
Meldingen bijzondere voorvallen jan 2009 t/m juni 2009
Overzicht beklagzaken jan t/m sept. 2009
Overzicht urinecontroles
Plan van aanpak Onderlinge Agressie en Geweld, jan. 2009
Concept-PvA RI&E BHV, versie 1-1-2009
Richtlijnen Sanctiebeleid
RSJ-uitspraak: 08/1681/GA, dd. 15 december 2008 over voeding
Veiligheidsscan BHV-organisatie, dd. 12-4-2007
Verslag audit BVA-processen dd. 17 april 2009
Verslag externe security audit dd. 9-1-2009
Verslagen multidisciplinair gedetineerdenoverleg
Verslagen teamoverleg piwers
Voortgangsrapportage ESA , dd. 2-7-2009

Bijlage 4

Inspectieprogramma

Dinsdag 15 september 2009

- 09.00 - 09.30 Aankomst, kennismaking contactpersoon, installatie werkrumte
- 09.30 11.00 Interview directie
- 11.00 12.30 Schouw inrichting
- 12.30 14.00 Lunch (in werkrumte ISt) en aansluitend onderzoek documentatie / schouw bedrijfsproces.
- 14.00 15.00 Interview met en bezoek aan BVA, BSD, MMD en trajectbegeleider TR.
- 14.00 15.00 Schouw bezoek en luchten
- 15.00 16.30 Interview met gedetineerden; minimaal 4 en maximaal 6 en afkomstig vanuit verschillende afdelingen

Woensdag 16 september 2009

- 09.00 10.00 Bezoek aan arbeid, inclusief interview hoofd & medewerkers arbeid
- 09.00 10.00 Interview individuele gedetineerde
- 10.15 11.45 Inzage statistiek, w.o. afhandelingstermijn beklagzaken adhv dossierstudie
- 12.00 12.45 Lunch in werkrumte ISt
- 13.00 14.45 Interview executieve medewerkers;
- 13.00 14.00 Interview hoofd facilitaire zaken, inclusief check voeding & winkel.
- 14.00 14.45 Interview individuele gedetineerde
- 15.00 16.45 Interview met leidinggevendenden: afdelingshoofden, teamleiders
- 15.00 16.00 Interview individuele gedetineerde
- 16.00 16.45 Interview hoofd BSD/MMD/BVA

Donderdag 17 september 2009

- 10.00 12.00 Interview zorgstafmedewerkers: hoofd medische dienst, verpleegkundigen, psycholoog, geestelijk verzorgers
- 12.00 13.00 Lunch met vertegenwoordigers commissie van toezicht
- 13.00 15.00 Achtereenvolgens interview hoofd VEMI/Onderwijzer en bezoek bibliotheek. Voorbereiding terugkoppeling
- 15.00 16.00 Terugkoppeling Directie

Bijlage 5

Geografische ligging locatie

Missie ISt

“De ISt ziet toe op de sanctietoepassing met het oog op zichtbare verbetering van de effectiviteit en kwaliteit van de sanctietoepassing.

De ISt adviseert de minister van Justitie ten behoeve van borging van behoorlijke sanctietoepassing.

De ISt is hierbij onafhankelijk in haar oordeel, transparant in haar werkwijze en professioneel in haar kennis, vaardigheid en houding.”

Dit rapport is een uitgave van:
Inspectie voor de Sanctietoepassing
Kalvermarkt 53 | 2511 CB Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.inspectiesanctietoepassing.nl

© Rijksoverheid | November 2009 | Publicatie-nr. J-5366